

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา
และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

พัชราภรณ์ กันคำ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา
และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

พัชรภรณ์ กันคำ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

A STUDY OF THE STATE AND MANAGEMENT GUIDELINES ACCORDING TO THE
EDUCATION AND LEARNING POLICY FOR EARLY CHILDHOOD IN SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF CHIANGRAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 2

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

May 2023

Copyright 2023 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา
และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ของ พัชราภรณ์ กันคำ

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(รองศาสตราจารย์ ดร. จิตติมา วรรณศรี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ดร. นริศรา เลือกล้าย)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดาวลัย ชุ่มทอง)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

- เรื่อง:** การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
- ผู้ศึกษาค้นคว้า:** พัทธราภรณ์ กั้นคำ, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565
- อาจารย์ที่ปรึกษา:** ดร. นริศรา เลือคาลัย
- คำสำคัญ:** การบริหารตามนโยบาย, เด็กปฐมวัย

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์ ดังนี้ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา และศึกษาแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 187 คน ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้สถานศึกษาเป็นเกณฑ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุปผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารตามนโยบายการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบริหาร อีกทั้งสนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ปฏิบัติตามนโยบายของต้นสังกัด ห้องเรียนควรจัดให้สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ การจัดกิจกรรมการเล่นควรให้เด็กเล่นได้อย่างอิสระทั้งในและนอกห้องเรียนและครูผู้สอนควรได้รับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานมีการส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยพัฒนาตนเอง

Title: A STUDY OF THE STATE AND MANAGEMENT GUIDELINES ACCORDING TO THE EDUCATION AND LEARNING POLICY FOR EARLY CHILDHOOD IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF CHIANGRAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

Author: Pudcharaporn Kunkum, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2022

Advisor: Dr. Narissara Suaklay

Keywords: Policy-based administration, Early childhood

ABSTRACT

The objectives of the study were as follows: To study the administrative conditions according to the education and learning management policy for early childhood children of educational institutions. and to study the management guidelines according to the education and learning management policy for early childhood children of educational institutions. Under the jurisdiction of Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2, the sample group was school administrators. and early childhood teachers Under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 2, a total of 187 people were randomly stratified. using educational institutions as criteria tools used In this research namely, a 5-point estimation scale questionnaire and a semi-structured interview. Statistics used for analysis consisted of mean and standard deviation. Analyzing content and forming conclusions. The research results found that: 1) Administrative conditions according to the early childhood education and learning policy of educational institutions under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2 were overall at the highest level. 2) Administrative guidelines according to the early childhood education and learning management policy of educational institutions under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2 found that parents and stakeholders should be given an opportunity to Stakeholders take part in driving the management. It also encourages teachers to organize the teaching and learning process according to the curriculum. Comply with the agency's policy Classrooms should be organized according to age and development. play activities Children should be able to play freely in and out of the classroom. And teachers should receive training, seminars, study visits, and encourage the use of technology to help develop themselves.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.นริศรา เสือคล้าย อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข ด้วยความเอาใจใส่และจิตเมตตาอย่างยิ่ง ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกจนทำให้ การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองสำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ นายบัญชา เตปินยะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่แม่ยาง มีน, นางสาวพรทิพา พุทธวงศ์ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้าย อ่ำ รองคณบดีวิทยาลัยการศึกษา ที่กรุณาแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ค้นคว้า เพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่ดี และเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 รวมถึงผู้ที่ไม่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ทุกท่านที่กรุณาให้ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้ นอกจากนี้ยังให้ความช่วยเหลือ อุปการะ สนับสนุน เป็นแรงบันดาลใจ แรงทรัพย์ และให้กำลังใจเสมอมา ตลอดจนความห่วงใย และปราณาดิแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้ให้กำเนิดและกราบขอบพระคุณ ครูอาจารย์ ที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และครอบครัวที่สนับสนุนและคอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือทุก ๆ ด้าน จนการเรียนรู้ผ่านพ้นไปด้วยดี ท้ายนี้ผู้ศึกษาขอโน้มรำลึกถึงอำนาจบารมีของคุณพระศรี รัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก อันเป็นที่พึงให้ผู้ศึกษามีสติปัญญาในการศึกษา ค้นคว้า ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้ศึกษาขอให้เป็นกตเวทิตาแต่บิดา มารดา ครอบครัว ของผู้ ศึกษาตลอดจนผู้เขียนหนังสือ และบทความต่าง ๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้ศึกษา จนสามารถ ทำการศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเอง ฉบับนี้ลุล่วงด้วยดี

พัชราภรณ์ กั้นคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน	8
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา	10
ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ.....	21
นโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	37

ชั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2.....	42
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับ เด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2	46
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	47
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัย เกี่ยวกับสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2	48
ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2.....	56
บทที่ 5 บทสรุป.....	60
สรุปผลการวิจัย	60
ข้อเสนอแนะ.....	73
บรรณานุกรม	75
ภาคผนวก	80
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญ.....	81
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	82
ภาคผนวก ค แสดงผลการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	89
ประวัติผู้วิจัย	99

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	39
ตาราง 2 แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์จำแนกตามคุณสมบัติ.....	43
ตาราง 3 แสดงวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์.....	45
ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n = 187)	47
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบาย การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.....	48
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบาย การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ.....	49
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบาย การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น.....	50
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบาย การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น.....	52
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบาย การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้	53
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบาย การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการพัฒนาครู.....	54

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบาย
การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน.....55

ตาราง 12 แสดงผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา
และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.....57

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ.....	26
ภาพ 2 แสดงนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย.....	31
ภาพ 3 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	36
ภาพ 4 แสดงขั้นตอนในการดำเนินการศึกษา	37

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับว่ามีความสำคัญมากเป็นพื้นฐานของการพัฒนาส่วนอื่น ๆ เพราะไม่ว่า จะทำการพัฒนาส่วนใดต้องเริ่มมาจากการพัฒนาคนเสียก่อน ดังนั้น การพัฒนาคนสามารถทำได้ หลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการพัฒนาคน คือ การให้การศึกษา ดังนั้น การพัฒนาประเทศต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาคนที่ต้องคำนึงถึงการศึกษาเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวล้ำนำโลกไปมาก การศึกษาก็ต้องพัฒนา ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจึงควรเริ่มตั้งแต่ ช่วงปฐมวัย เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดของการวางรากฐานการพัฒนา ความเจริญเติบโตของมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนและนำไปสู่ การป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาเด็ก และให้ชุมชน สังคม มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอน

รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพ ของคนไทยทุกช่วงวัย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยจัดให้มีระบบพัฒนาเด็กแรกเกิด อย่างต่อเนื่องจนถึงเด็กวัยเรียน ให้มีโอกาสดำเนินการตามศักยภาพ ทั้งยังได้มีการตราพระราชบัญญัติ การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 ให้มีผลบังคับใช้และกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบาย การพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำนโยบายระดับชาติ ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย การให้ความเห็นชอบต่อแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย การอนุมัติแผนงบประมาณและแผนการดำเนินงาน ประจำปี แบบบูรณาการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ให้นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับ เด็กปฐมวัย เพื่อให้สถานศึกษาและครูได้มีแนวปฏิบัติพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้วางแผนทาง ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสมและ สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา การพัฒนาคุณภาพเด็ก ในช่วงปฐมวัย

การบริหารสถานศึกษาตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ที่เสนอโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพ เป็นพื้นฐานของความเป็น พลเมืองคุณภาพ ภายใต้ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึง 6 ปี

บริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ความเข้าใจ เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ส่งผลให้รัฐบาลพยายามระดมทรัพยากรการลงทุนพัฒนาสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาเด็กปฐมวัย ดำเนินการได้ไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร จากรายงานการศึกษาสภาพการณ์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในประเทศไทยพบว่า ก่อนปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยยังคงพบกับความล้มเหลวในการพัฒนาเด็กช่วงชั้นปฐมวัย จากผลการประเมินเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กที่เห็นได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ภายใต้การดูแลของสถานศึกษาที่ไม่มีประสิทธิภาพ และขาดคุณภาพ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพของทรัพยากรหลักในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน หรืออุปกรณ์การเรียนการสอน ยังมีคุณภาพไม่มากพอที่จะสามารถส่งเสริมให้เด็กทั้งประเทศเกิดพัฒนาการที่สมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) จากนั้นทางกระทรวงได้ประกาศ เรื่อง นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างชัดเจน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และนำไปใช้วางแผนทางการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา การพัฒนาคุณภาพเด็กในช่วงปฐมวัย 6 ด้าน คือ 1) ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ 2) ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น 3) ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนาครู และ 6) ด้านการประสานความร่วมมือพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ได้กำหนดทิศทางในการบริหารงานโดยการนำนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 จำนวน 12 ข้อ มาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานและนำไปเป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะ ข้อ 8 ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมวัย ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

มีการขับเคลื่อนแผนบูรณาการในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 นำนโยบายทั้ง 6 ด้าน ไปเป็นกรอบในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งนโยบายดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แต่จากผลสรุปในทุกสิ้นปีการศึกษาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในเขตพื้นที่ การศึกษาเชียงราย เขต 2 จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในระดับปฐมวัยยังมีผลทางด้านพัฒนาการต่ำ เมื่อเทียบกับโรงเรียนเชียงรายในเขตพื้นที่อื่น รวมถึงสภาพแวดล้อมภายนอกด้านอุปสรรค พบว่า พื้นที่ในเขตบริการบางส่วนอยู่ในพื้นที่สูง การคมนาคมไม่สะดวก การติดต่อสื่อสาร ยากลำบาก มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ภาษา ซึ่งเป็นอุปสรรค ผู้ปกครองเข้าใจ ว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียน ด้านการเมืองและกฎหมาย พบว่า นโยบายด้านการศึกษามีการปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง ส่งผลให้การนำนโยบายไปใช้เกิดความไม่ ต่อเนื่องทำให้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบาย การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาตามนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ 2) ด้านการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น 3) ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น 4) ด้านการจัด สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนาครู และ 6) ด้านการประสาน ความร่วมมือพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน เพื่อนำข้อมูลจากผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนา สถานศึกษาตามนโยบายและขยายผลการยกระดับสถานศึกษา ให้เป็นสถานศึกษาที่ปฏิบัติและ ขับเคลื่อนตามนโยบายการบริหารสถานศึกษา การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา และการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีขอบเขตของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564–2565 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562a) ซึ่งได้กำหนดแนวปฏิบัติไว้ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ 2) ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น 3) ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนาครู และ 6) ด้านการประสานความร่วมมือพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

2.2 แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 146 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 203 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 349 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2, 2565)

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 187 คน จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

สถานที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 146 แห่ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยาม หรือความหมายศัพท์เฉพาะต่าง ๆ ดังนี้

สภาพการบริหารตามนโยบายการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้สถานศึกษาและครูมีแนวปฏิบัติพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้วางแผนทางในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสมและสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา การพัฒนาคุณภาพเด็กในช่วงปฐมวัย โดยได้กำหนดแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาและครู 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ 2) ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น 3) ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนาครู และ 6) ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน พิจารณาได้จากความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อสภาพการบริหารตามนโยบาย โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากการฝึกคิด และลงมือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ให้เด็กฝึกใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการทำ วางแผน ตัดสินใจลงมือทำ และนำเสนอ รวมทั้งสะท้อนความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่คิด ความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้ โดยครูเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการ ความสนใจ และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น หมายถึง การพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม สมดุล และต่อเนื่องสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และลำดับขั้นพัฒนาการของเด็ก

แต่ละบุคคล รวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความสนใจ สถานการณ์ บริบท หรือวิถีชีวิตจริงของเด็ก

ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายและมีความหมายต่อการพัฒนาเด็ก ทั้งการเล่นอิสระ การเล่นร่วมกันและการเล่นที่มีข้อตกลงในกิจกรรมที่เด็กจดจ่อใส่ใจ ได้รับแรงบันดาลใจ ได้วางแผนด้วยตนเอง ลองผิดลองถูก ผักผ่อนทักษะ และการคิดแก้ปัญหา

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ให้มีความอบอุ่น ปลอดภัย เป็นมิตรมีอิสระและท้าทาย เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการเจริญเติบโตและมีพัฒนาที่สูงขึ้นอย่างมีความสุข รวมทั้งส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างเด็กกับเด็กและเด็กกับครู

ด้านการพัฒนาครู หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงการวิจัยและพัฒนาสื่อ รูปแบบ วิธีการหรือนวัตกรรมสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัย

ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อแม่ ครอบครัวยุ ชุมชน หมายถึง การประสานความร่วมมือ และสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัวยุ และชุมชน ในการดูแล พัฒนาและจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง แนวปฏิบัติพื้นฐานที่นำไปใช้วางแผนในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม และสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษาการพัฒนาคุณภาพเด็กในช่วงปฐมวัย

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. สถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผน และการกำหนดแนวทางการบริหารงานในสถานศึกษา ในการนำนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ระดับปฐมวัย มาใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ต่อไป

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ สำหรับกำหนดเป็นแนวทางหรือนโยบายการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามนโยบายการจัดการศึกษา และการเรียนรู้ระดับปฐมวัยมาใช้ในการขับเคลื่อนการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัด ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
  - 2.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา
  - 2.2 ความสำคัญของการบริหารการศึกษา
  - 2.3 ทฤษฎีการบริหารการศึกษา
  - 2.4 กระบวนการบริหารการศึกษา
3. ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ
  - 3.1 ความหมายของนโยบาย
  - 3.2 ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ
  - 3.3 ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ
  - 3.4 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ
4. นโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
  - 4.1 แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา
    - 4.1.1 ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ
    - 4.1.2 ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ
    - 4.1.3 ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น
    - 4.1.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้
    - 4.1.5 ด้านการพัฒนาครู
    - 4.1.6 ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อแม่ ครอบครั้ว ชุมชน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ยึดหยุ่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน

การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

แนวการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่อง ต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุล ยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬานันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา

ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคล ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสองแล้ว ยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนานำวิชาการ วิชาชีพขั้นสูงและการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา การอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละระดับ การศึกษา

ดังนั้น การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนมีความสำคัญ การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ควบคู่กับคุณธรรม การเรียนรู้ต้องบูรณาการให้เหมาะสมกับผู้เรียน รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน จัดหาแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเพียงพอ ให้มีประสิทธิภาพ และมีการประเมินผู้เรียนอย่างหลากหลาย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

1. ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารและการจัดการสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาที่ดำเนินการ การบริหารงานในสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มผู้บริหาร เพื่อต้องการพัฒนาหรือให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาท และมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย ที่องค์การได้กำหนดไว้ และสามารถให้บริการทางการศึกษาแก่สังคมได้เป็นอย่างดี

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2552, หน้า 2) ได้กล่าวถึง การบริหาร สถานศึกษา หมายความว่า สถานศึกษาพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานทางการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

การบริหาร หมายความว่า การที่กลุ่มบุคคลร่วมมือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันกำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน ด้วยการตั้ง ทรัพยากรที่มีอยู่ ประยุกต์เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้อย่างเป็นระบบ และมีระเบียบมีกฎเกณฑ์ มีการทำงานที่เป็นที่ยอมรับได้ร่วมกัน

การดี อนันต์นาวิ (2555, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลาย ๆ คนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาให้เด็กเยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้านให้มีทัศนคติพฤติกรรม ความสามารถ ค่านิยม หรือคุณธรรม ส่วนในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจนั้น ต้องการให้สมาชิกที่ดี และมี ประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นแบบแผนเป็นระเบียบ ทั้งในระบบ โรงเรียนและนอกโรงเรียน

จอมพงศ์ มงคลวานิช (2556, หน้า 23) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา ไว้ว่า เป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป กลุ่มบุคคลเหล่านี้ ต่างร่วมมือกัน พัฒนาคณะให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การจะพัฒนาคณะให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมีการจัดกิจกรรม การดำเนินการในการเรียนการสอน การวัดผล การจัดหาพัสดุ ครุภัณฑ์ การจัดหาอาคารสถานที่ และการสรรหาบุคคลมาดำเนินการ หรือมาทำการสอนในสถานศึกษา การปกครองนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีวินัย ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้ เรียกว่า ภารกิจทางการบริหาร การศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียน

นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2557, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา ไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสมาชิกของ สังคม นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ พฤติกรรม คุณธรรม และความสามารถ เพื่อให้มีค่านิยม ตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผล ต่อบุคคล อาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาตรง ตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

พิมพ์พร จารุจิตร (2559, หน้า 103) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา ไว้ว่า คือ ศาสตร์และศิลป์ในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ หมายความว่า ผู้บริหารไม่ใช่ผู้ปฏิบัติ แต่ใช้ศาสตร์เป็นองค์ความรู้ แนวคิด และศิลปะ หรือกระบวนการ ทำให้

ปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ ตรงตามจุดหมายขององค์การ หรือตรงตามจุดหมายที่ผู้บริหาร ตัดสินใจเลือกแล้ว

ธวัชชัย แสนดวง (2565, หน้า 44) การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัด กระบวนการ หรือกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อเป็นการให้บริหารทางการศึกษาแก่สมาชิก ในสังคม ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้ที่ มีความสำคัญในการดำเนินงาน ทำหน้าที่กำกับ ควบคุม ดูแล บริหาร และอำนวยความสะดวก แก่ผู้ร่วมงาน เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ และเต็มความสามารถเกิดประสิทธิผลสูงสุด

Friedrich (1963) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานที่มีหลักเกณฑ์ เพื่อให้ได้วิธีที่ดีที่สุดอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิต มากยิ่งขึ้น ซึ่งหลักการที่ทำให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่าง คือ

1. เลือกคนที่มีความสามารถสูงสุด (Selection)
2. ฝึกอบรมคนงานให้ถูกวิธี (Training)
3. หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน (Motivation)

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการ กิจกรรมในการทำงาน และการจัดการสถานศึกษาของบุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการใน ด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ การบริหารงานนั้นผู้บริหารจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการ บริหาร โดยมีการวางแผน การควบคุม วินิจฉัยสั่งการ และการจัดการ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมี ค่านิยมมีความรู้ มีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

2. ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 2-3) ได้ให้ความสำคัญ ของการบริหารสถานศึกษาว่า เป็นการบริหารแบบนิติบุคคลโดยมีรูปแบบการกระจายอำนาจ และได้กำหนดหลักเกณฑ์รูปแบบการกระจายอำนาจ ดังนี้

2.1 กำหนดการกระจายอำนาจไว้ในกฎหมาย

2.2 มอบอำนาจจากผู้มีอำนาจตามกฎหมายจากส่วนกลางไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

2.3 แบ่งอำนาจโดยการแบ่งอำนาจให้ผู้ปฏิบัติราชการแทน

ธีระ รุญเจริญ (2554, หน้า 21) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารการศึกษา ในแง่ของกระบวนการทำงาน ว่าจำเป็นจะต้องอาศัยการบริหารจัดการที่สอดคล้องกันระหว่าง

หน่วยงาน ทั้งระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา เพราะในแต่ละระดับต่างก็มีบทบาทอำนาจหน้าที่ต่างกัน ระดับกระทรวงจะกำหนดนโยบายมาตรฐานการประเมินผล การจัดการศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรให้แก่หน่วยปฏิบัติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานทุกระดับ ส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่สถานศึกษา และระดับสถานศึกษาเป็นหน่วยจัดการศึกษาอย่างแท้จริง เพราะคุณภาพการศึกษาจะเป็นอย่างไร อยู่ที่การบริหารจัดการในระดับนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554, หน้า 3) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษา เป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบ เข้าร่วมดำเนินการมีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้

ภารดี อนันต์นาวิ (2557, หน้า 3) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะ เป็นสิ่งที่ช่วยในการขับเคลื่อนนโยบาย การกำหนดทิศทางในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย และก่อให้เกิดศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด โดยต้องอาศัยการกำหนด ขั้นตอน วิธีการอย่างเป็นระบบ มีการจัดการทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรด้านอื่น ๆ ให้คุ้มค่าที่สุด รวมถึงการประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้ นำกลับมาแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องและเหมาะสม อีกทั้ง ยังต้องคอยช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน และแก้ปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชา ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

ครรชิต มาลัยวงศ์ (2557, สื่อออนไลน์) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา มีความสำคัญมากเพราะการศึกษาของเยาวชน หรือคนในประเทศจะดีหรือเลว จะทำให้คนในประเทศแข่งขัน กับคนในประเทศอื่น ๆ ได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารการศึกษา หรืออีกนัยหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษาของบ้านเมืองนั่นเอง หากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษา และผลกระทบของการศึกษา ต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติแล้วประเทศนั้นก็จะมีความรุ่งเรืองในทุก ๆ ทาง ในทางตรงกันข้ามหากประเทศใดไม่มีนักบริหารการศึกษาที่เก่ง และทำงานโดยกำหนดเอาความก้าวหน้า ความรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นธงชัย แล้วก็ยากที่ประเทศนั้นจะรุ่งเรืองได้

พิมพ์พร จารุจิตร (2559, หน้า 104) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาว่า มีความสำคัญต่อการทำงานขององค์การ

ซึ่งการบริหารที่มีความพร้อม มีการกำหนดแบบแผนที่ชัดเจน ย่อมนำองค์การสู่ความสำเร็จ หรือบรรลุเป้าหมายของการทำงาน

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาทุก ๆ ด้านของมนุษย์ เพราะการศึกษาจะดีหรือไม่ดีก็ขึ้นอยู่กับการบริหารการศึกษานักบริหารการศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจ และการบริหารการศึกษาคือสิ่งที่ช่วยขับเคลื่อนนโยบายการดำเนินงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ และทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

3. ทฤษฎีการบริหารการศึกษา

ทฤษฎี หมายถึง แนวความคิด หรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ มีการทดสอบและการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจ ทฤษฎีเป็น เซต (Set) ของมโนทัศน์ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เป็นข้อสรุปอย่างกว้างที่พรรณนา และอธิบายพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ถ้าทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อย ๆ ก็จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ ทฤษฎีเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผล และสามารถนำไปประยุกต์ปฏิบัติได้ ทฤษฎีมีบทบาทในการให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ และเป็นสิ่งที่ใช้ในการชี้แนะสำหรับการวิจัย

ทฤษฎีทางการบริหารและวิวัฒนาการการบริหารการศึกษา

ระยะที่ 1 ระหว่าง ค.ศ. 1887–1945 (ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ, 2542, หน้า 10) ยุคนี้ทฤษฎีการบริหารสมัยดั้งเดิม (The classical organization theory) แบ่งย่อยเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ของ Taylor (Scientific management) ของ Frederick Taylor ความมุ่งหมายสูงสุดของแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์ คือ จัดการบริหารธุรกิจ หรือโรงงาน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด Taylor มองคนงานแต่ละคนเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่สามารถปรับปรุง เพื่อเพิ่มผลผลิตขององค์การได้ เจ้าของตำรับ “The one best way” คือประสิทธิภาพของการทำงานสูงสุดจะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่าง คือ

1. เลือกคนที่มีความสามารถสูงสุด (Selection)
2. ฝึกอบรมคนงานให้ถูกวิธี (Training)
3. หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน (Motivation)

Taylor ก็คือผลผลิตของยุคอุตสาหกรรม ในงานวิจัยเรื่อง “Time and motion studies” เวลา และการเคลื่อนไหวเชื่อว่ามามีวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เพียงวิธีเดียวที่ดีที่สุด เขาเชื่อในวิธีแบ่งงานกันทำ ผู้ปฏิบัติระดับล่างต้องรับผิดชอบต่อระดับบน

Taylor เสนอระบบการจ้างงาน (จ่ายเงิน) บนพื้นฐานการสร้างแรงจูงใจ สรุปหลักวิทยาศาสตร์ ของ Taylor สรุปง่าย ๆ ประกอบด้วย 3 หลักการ ดังนี้

1. การแบ่งงาน (Division of labors)
2. การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน (Hierarchy)
3. การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Incentive payment)

2. ทฤษฎีบริหารองค์การในระบอบราชการ (Bureaucracy) มาจากแนวคิดของ Max weber ที่กล่าวถึงหลักการบริหารราชการ ประกอบด้วย

- 2.1 หลักของฐานอำนาจจากกฎหมาย
- 2.2 การแบ่งหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ต้องยึดระเบียบกฎเกณฑ์
- 2.3 การแบ่งงานตามความชำนาญการเฉพาะทาง
- 2.4 การแบ่งงานไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัว
- 2.5 มีระบบความมั่นคงในอาชีพ

อย่างไรก็ตามระบอบราชการก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งในด้านข้อเสีย คือ สายบังคับบัญชายืดยาว การทำงานต้องอ้างอิงกฎระเบียบจึงชักช้าไม่ทันการแก้ไขปัญหา ในปัจจุบันเรียกว่า ระบบ “Red tape” ในด้านข้อดี คือ ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก การบังคับบัญชา การเลื่อนขั้นตำแหน่งที่มีระบบระเบียบ แต่ในปัจจุบันระบอบราชการกำลังถูกแทรกแซงทางการเมืองและทางเศรษฐกิจทำให้เริ่มมีปัญหา

ระยะที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 1945–1958 (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร, 2542, หน้า 10) ยุคทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ (Human relation) Follette) ได้นำเอาจิตวิทยามาใช้และได้เสนอการแก้ปัญหาความขัดแย้ง (Conflict) ไว้ 3 แนวทาง ดังนี้

1. Domination คือ ใช้อำนาจอีกฝ่ายสยบลง คือให้อีกฝ่ายแพ้ให้ได้
2. Compromise คือ คนละครึ่งทาง เพื่อให้เหตุการณ์สงบโดยประนีประนอม
3. Integration คือ การหาแนวทางที่ไม่มีใครเสียหน้า ได้ประโยชน์ทั้ง 2 ทาง

(ชนะ ชนะ)

นอกจากนี้ Follette ให้ทัศนะน่าฟังว่า “การเกิดความขัดแย้งในหน่วยงาน เป็นความบกพร่องของการบริหาร” (อ้างอิงใน ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร, 2542, หน้า 25)

การวิจัยหรือการทดลอง Hawthon experiment ที่ Mayo กับคณะทำการวิจัย เริ่มที่ ข้อสมมติฐาน ว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของคนงาน มีการค้นพบจากการทดลอง คือ มีการสร้างกลุ่มแบบไม่เป็นทางการในองค์การ ทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ที่ว่า ความสัมพันธ์ของมนุษย์ มีความสำคัญมาก ซึ่งผลการศึกษาทดลองของ Mayo และคณะพอสรุปได้ ดังนี้

1. คนเป็นสิ่งที่ชีวิตจิตใจ ขวัญ กำลังใจ และความพึงพอใจเป็นเรื่องสำคัญในการทำงาน

2. เงินไม่ใช่สิ่งล่อใจที่สำคัญแต่เพียงอย่างเดียว รางวัลทางจิตใจ มีผลต่อการจูงใจในการทำงานไม่น้อยกว่าเงิน

3. การทำงานขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคม มากกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก

ข้อคิดที่สำคัญการตอบสนองคน ด้านความต้องการศักดิ์ศรี การยกย่อง จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน จากแนวคิด “มนุษย์สัมพันธ์”

ระยะที่ 3 ตั้งแต่ ค.ศ. 1958–ปัจจุบัน (ภาวีกา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรณะบุตร, 2542, หน้า 11)

3. ยุคการใช้ทฤษฎีการบริหาร (Administrative theory) หรือการศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral science approach) ยึดหลักระบบงานความสัมพันธ์ของคน พฤติกรรมขององค์การ ซึ่งมีแนวคิดหลักการทฤษฎีที่หลาย ๆ คนได้แสดงไว้ ดังต่อไปนี้

3.1 Chester I barnard เขียนหนังสือชื่อ The function of the executive ที่กล่าวถึงงานในหน้าที่ของผู้บริหาร โดยให้ความสำคัญต่อบุคคล ระบบของความร่วมมือขององค์การ และเป้าหมายขององค์การ กับความต้องการของบุคคลในองค์การต้องสอดคล้องกัน

3.2 ทฤษฎีของ Maslow ว่าด้วยการจัดอันดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ (Maslow–Hierarchy of needs) เป็นเรื่องแรงจูงใจ แบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ความต้องการด้านกายภาพ ความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านสังคม ความต้องการด้านการเคารพ นับถือ และประการสุดท้าย คือ การบรรลุศักยภาพของตนเอง (Self-actualization) คือ มีโอกาสได้พัฒนาตนเองถึงขั้นสูงสุดจากการทำงาน แต่ความต้องการเหล่านั้นต้องได้รับการสนองตอบ ตามลำดับขั้น

3.3 ทฤษฎี X ทฤษฎี Y ของ Douglas MC Gregor Theory X, Theory Y เขาได้เสนอแนวคิดการบริหารอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมติฐาน เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ต่างกันทฤษฎี X (The traditional view of direction and control) ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐาน ดังนี้

1. คนไม่ชอบทำงาน และหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ
2. คนไม่ทะเยอทะยาน และไม่คิดริเริ่มชอบให้การสั่ง
3. คนเห็นแก่ตนเองมากกว่าองค์การ
4. คนมักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
5. คนมักโกง และหลอ้งง่าย

ผลการมองธรรมชาติของมนุษย์ เช่นนี้ การบริหารจัดการจึงเน้นการใช้เงิน วัตถุ เป็นเครื่องล่อใจ เน้นการควบคุมการสั่งการ เป็นต้น

ทฤษฎี Y (The integration of individual and organization goal) ทฤษฎีข้อ นี้เกิดจาก ข้อเสนอฐาน ดังนี้

1. คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบ ชยัน
2. คนไม่เกียจคร้านและไว้วางใจได้
3. คนมีความคิดริเริ่มทำงานถ้าได้รับการจูงใจอย่างถูกต้อง
4. คนมักจะพัฒนาวิธีการทำงาน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ผู้บังคับบัญชาจะไม่ควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวด แต่จะส่งเสริม ให้รู้จักควบคุมตนเอง ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน จากความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดระบบ การบริหารที่แตกต่างกัน ระหว่างระบบที่เน้นการควบคุมกับระบบที่ค่อนข้างให้อิสระภาพ

3.4 Ouchi ชาวญี่ปุ่นได้เสนอ ทฤษฎี Z (Z Theory) (William G. Ouchi) ศาสตราจารย์ แห่งมหาวิทยาลัย UCLA (U of California Los Angeles) ทฤษฎีนี้รวมเอาหลักการของ ทฤษฎี X, Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดก็คือ องค์การต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ ก็รักความเป็นอิสระ และมีความต้องการ หน้าที่ของผู้บริหารจึงต้องปรับเป้าหมายขององค์การ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคลในองค์การ สรุปเพื่อให้ออมชอม สองทฤษฎีมีองค์ประกอบ ที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- 3.4.1 การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ
- 3.4.2 การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.4.3 การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
- 3.4.4 การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3.5 ทฤษฎีองค์การตามสถานการณ์ เริ่มมีบทบาทประมาณปลายปี ค.ศ. 1960 เป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากความคิดอิสระ ที่ว่าองค์การที่เหมาะสมที่สุดควรจะเป็นองค์การที่มี โครงสร้างและระบบที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และสภาพความเป็นจริงขององค์การตั้งอยู่ บนพื้นฐานการศึกษา สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันของมนุษย์ (Humanistic Environment) ทฤษฎีองค์การตามสถานการณ์ และกรณีนี้มีอิสระมาก โดยมีธรรมชาติเป็นตัวแปร และเป็น ปัจจัยสำคัญ ในการกำหนดรูปแบบกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผน มีลักษณะเป็นเหตุเป็นผล และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง สภาพแวดล้อมเป้าหมายขององค์การ โดยส่วนรวม และ เป้าหมายของสมาชิกทุกคนในองค์การ โดยมีข้อเสนอฐานว่าองค์การที่เหมาะสมที่สุด คือ องค์การที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสังคม มนุษย์ ซึ่งรวมถึงสภาพ

ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ การสนับสนุนและความต้องการของสมาชิกในองค์กร
นั้นด้วย

ประกาศพรณ รักเลี้ยง (2556, หน้า 17) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา
ประกอบด้วย 8 ประการ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพ
2. ประสิทธิผล
3. การประหยัด
4. ความรอบคอบ
5. ความซื่อตรงเป็นธรรม
6. ความซื่อสัตย์และมีเกียรติ
7. ความรับผิดชอบ
8. การมีส่วนร่วม

จากการศึกษาทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา จึงสรุปได้ว่า เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึง
หลักการ และแนวทางบริหารองค์การ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำหลักการทฤษฎีต่าง ๆ ไปปฏิบัติ
ในสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ อย่างมี
ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จรูณี เก้าเอี้ยน (2557, หน้า 6) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีการบริหารสถานศึกษาที่ดี
ต้องมีหลักสำคัญ ดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน
สังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม
2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษา ให้จัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ถือว่าผู้เรียน
มีความสำคัญที่สุด
3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วม ในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการ
เรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้
4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพ
การจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ โดยสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้
ทุกช่วงชั้น ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
5. มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพ
ในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

เฉลิมชัย หาญกล้า (2559, หน้า 106) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. หลักของการมีสายการบังคับบัญชา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอำนาจหน้าที่ลดหลั่นลงมาจากภายในองค์กร
2. หลักการมอบหมายงาน ถือเป็นกระบวนการในการถ่ายโอนภารกิจไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้องในสายงาน
3. หลักการรวมอำนาจและกระจายอำนาจ ต้องพิจารณาว่าอำนาจส่วนใดที่ควรสงวนไว้สำหรับผู้บริหาร หรือส่วนใดที่ควรกระจายลงมา เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น
4. หลักของสายงานหลัก และสายงานที่ปรึกษาทำให้เห็นว่าในการปฏิบัติงานควรที่จะต้องประกอบด้วย บุคลากรที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรง ในสายงานหลักและมีบุคลากรคอยให้การสนับสนุนในการพัฒนา ในสายงานที่ปรึกษา
5. หลักของช่วงการจัดการ มีผลต่อการนิเทศกำกับติดตามการทำงานระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติงาน
6. หลักของการออกแบบงาน ช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หากการออกแบบงานเป็นไปด้วยความเหมาะสม
7. หลักของการจัดแผนแผนงาน สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และสถานภาพการปฏิบัติงานแต่ละแบบ

4. กระบวนการบริหารการศึกษา

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 11) กล่าวว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา เป็นกิจกรรมของบริหารงานที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ คือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์การหรือการจัดรูปงาน (Organizing)
3. การบริหารบุคคล (Staffing)
4. การสั่งงานหรือบัญชาการ (Directing)
5. การควบคุมงาน (Controlling) กับคนผู้ทำงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ในขณะนั้นด้วย

อรุณี ทองนพคุณ (2558, หน้า 16) ได้กล่าวว่า กระบวนการบริหารการศึกษา เป็นเรื่องของการตัดสินใจ ที่มีผลต่อการทำงานของกลุ่มคน เพื่อที่จะทำให้บรรลุตามจุดประสงค์ของกลุ่มสำเร็จได้ โดยเริ่มต้นจากการวางแผนการจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุม ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะมีความเกี่ยวข้องกันไป

คีรี ถีอาสนา (2557, หน้า 8) กล่าวว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์จัดการกระบวนการบริหาร หรือหน้าที่การบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคณะทำงาน (Stating) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting)

สุตารัตน์ อุปปะ (2559, หน้า 20) กล่าวว่า หลักการบริหารการศึกษา ได้ดังนี้
 1) ต้องกำหนดนโยบายไว้ชัดเจน 2) ระบุหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน การจัดวางบุคคลให้เหมาะสมกับงาน 3) เป็นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคล 4) ความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชา 5) จุดศูนย์กลางอำนาจของผู้บริหารมีอำนาจในการตัดสินใจ 6) ความริเริ่ม สร้างสรรค์ 7) มีความรับผิดชอบ การตรวจสอบและประเมินตามมาตรฐานภายในโดยหน่วยงานภายนอก

สัมมา รธนิตย์ (2560, หน้า 94) กล่าวว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา เป็นการประยุกต์กระบวนการบริหาร เข้ามาใช้ในวงการการศึกษา ประกอบด้วย การตัดสินใจ การวางแผน การนำแผนสู่การปฏิบัติ การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ การจัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การควบคุมงาน การประเมินผลงาน และการปรับปรุง รวมทั้งการกระตุ้น หรือการจูงใจ กระบวนการบริหารการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารทุกระดับ ซึ่งรวมถึงผู้บริหารการศึกษาด้วย การบริหารงานที่ดี จะช่วยให้งานบริหารดำเนินไปอย่างราบรื่น มีระบบ ไม่ล้าสน และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีทักษะในการใช้กระบวนการบริหารทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในขั้นตอนการตัดสินใจ ซึ่งมีความสำคัญมาก หากผู้บริหารตัดสินใจไม่ถูก การดำเนินการ ในขั้นต่อไปก็จะเกิดปัญหาและอุปสรรคตามมา ผู้บริหารควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ กว้างไกล มีแนวคิดและข้อมูลครบถ้วนในการตัดสินใจ อาศัยกระบวนการบริหารเป็นหลัก ในการบริหารงาน กระบวนการบริหารสถานศึกษาจึงจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้

Jesse (1999, p. 140) ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษานั้น จะต้องดำเนินการไปตามกระบวนการบริหาร ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดแผนงานและโครงการไว้ล่วงหน้า
2. การจัดองค์การ (Organizing) คือ การกำหนดตำแหน่ง และหน้าที่ในหน่วยงานให้ชัดเจน
3. การสั่งการ (Directing) คือ การพิจารณาสั่งการและมอบหมายงาน

4. การประสานงาน (Coordinating) คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน และตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงาน

5. การควบคุมงาน (Controlling) คือ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน Koontz and Odonnell (2001, p. 297) ได้กล่าวว่า นักวิชาการบริหารปัจจุบัน ให้ความเห็นว่า งานในหน้าที่ของผู้บริหาร (Managerial functions) ได้แก่

1. การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ขององค์การและการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2. การจัดองค์การ (Organizing) แผนงานจะดำเนินการไปได้ด้วยดี ก็ด้วยการจัด องค์การที่ดี ซึ่งประกอบด้วย การนำปัจจัยทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และวิธีการ บริหารที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การจัดองค์การจึง หมายถึง การนำเอาทรัพยากร การบริหาร ทุกประเภทมาบูรณาการเพื่อดำเนินการ

3. การจูงใจ (Motivating) คือ การจูงใจช่วยให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การจูงใจในที่นี้ หมายถึง การอำนวยการ (Directing) การติดต่อสื่อสาร (Communicating) และการเป็น ผู้นำในการดำเนินการ (Leading)

4. การควบคุมงาน (Controlling) เป็นการติดตามและประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบ ผลการปฏิบัติงาน กับแผนที่ได้กำหนดไว้ว่ามีความเบี่ยงเบนไปจากความคาดหวังมากน้อย เพียงใด

จากความหมายกระบวนการบริหารสถานศึกษาที่กล่าวมา สรุปได้ว่า กระบวนการ บริหารการศึกษา เป็นแนวทางการดำเนินงาน ตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ตามกระบวนการ ที่ร่วมกันกำหนดและวางแผนไว้ รวมถึงการควบคุม กำกับติดตาม และนิเทศ เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายและวัตถุประสงค์

ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1. ความหมายของนโยบาย

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความหมายของ นโยบายไว้ว่า นโยบาย หมายถึง หลักการและวิธีปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นแนวดำเนิน และปทานุกรม Oxford English Dictionary ได้กำหนดความหมายของนโยบายไว้ว่า นโยบาย หมายถึง ความฉลาด และการใช้ดุลยพินิจของบ้านเมือง การดำเนินการที่ฉลาดรอบคอบ แนวทางการดำเนินการ ของรัฐบาลพรรคการเมือง

Friedrich (1963, p. 70) กล่าวว่าไว้ว่า นโยบาย คือ ข้อเสนอสำหรับแนวทางการดำเนินงานของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือรัฐบาล ภายในสภาพแวดล้อมแบบหนึ่ง ซึ่งจะมีทั้งอุปสรรคและโอกาสบางประการด้วย อุปสรรคและโอกาสที่มันนั่นเอง ที่ผลักดันให้มีการเสนอ นโยบายขึ้น เพื่อใช้ประโยชน์และเอาชนะสภาพการณ์เช่นนั้น ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายอย่างหนึ่ง อย่างใดนั่นเอง

Knezevich (1969, p. 217) ได้ระบุไว้ว่า นโยบาย หมายถึง ข้อความทั่วไปที่อธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะบรรลุถึงคำแถลงนโยบาย (policy statement) เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

Chang and Campo-Folres (1980, p. 7) ระบุว่า นโยบาย หมายถึง กรอบพื้นฐาน (A Basic Framework) ที่เป็นตัวกำหนดปัญหาหลักของบริษัท จุดมุ่งหมาย ปณิธาน วัตถุประสงค์ทั่วไป และแนวทางชุดหนึ่ง ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานทางธุรกิจภายใต้กรอบแนวคิดรวมของบริษัท

Stecklein (1989, p. 8) อธิบายว่า นโยบาย หมายถึง ข้อความที่ให้แนวทาง (Guideline) สำหรับการพัฒนาและการดำเนินงานของหน่วยงานหรือแผนงาน (Program) ซึ่งสะท้อนให้เห็นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ถึงหลักการพื้นฐานหรือความเชื่อถือของผู้รับผิดชอบสำหรับหน่วยงานหรือแผนงานนั้น ๆ

ประชุม รอดประเสริฐ (2544, หน้า 13) กล่าวว่า นโยบายเป็นข้อความหรือความเข้าใจร่วมกันอย่างกว้าง ๆ ที่ใช้เป็นแนวทางการตัดสินใจ เพื่อภารกิจต่าง ๆ ของผู้บริหารและของหน่วยงาน

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า นโยบายหมายถึงหลักการวิधिปฏิบัติ ข้อเสนอสำหรับแนวทางการดำเนินงานของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือรัฐบาล ภายในสภาพแวดล้อมแบบหนึ่ง ซึ่งจะมีทั้งอุปสรรคและโอกาสบางประการด้วย เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในองค์การ ที่มีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ต้องการบรรลุ จึงมีนักวิชาการไทย และต่างชาติได้นิยามความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้จำนวนมาก เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจขอบเขต หรือลักษณะของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ชัดเจนขึ้น ในการศึกษาจึงได้รวบรวมคำนิยามจากนักวิชาการ ไว้ดังนี้

Mete and Horn (1975, pp. 445-448) การดำเนินการโดยบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ในภาครัฐ หรือเอกชน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมุ่งที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จ โดยตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย ที่ได้ตัดสินใจกระทำไว้ก่อนหน้า นั้นแล้ว

Sabatier and Mazmanian (1980, pp. 538–560) ให้ความหมายของการแปลงนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติ ว่าหมายถึง กระบวนการในการนำเอานโยบายพื้นฐานทั่วไปมาดำเนินการให้ลุล่วงไป นโยบายพื้นฐานอาจอยู่ในรูปของกฎหมาย คำพิพากษาของศาล คำสั่งของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรีก็ได้

Cheema and Rondinelli (1983, p. 16) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นการนำนโยบาย หรือแผนงานไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยจุดมุ่งหมายสำคัญของการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ หรือวัตถุประสงค์ของนโยบาย

วรเดช จันทรศร (2554, หน้า 16) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหารทั้งหมด สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายของนโยบายที่กำหนดไว้ และเป็นจุดเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างการกำหนดนโยบายกับการประเมินผลนโยบาย

ศุภชัย ยาวะประภาส (2554, หน้า 90) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง ไม่ใช่กิจกรรมที่เกิดขึ้นชั่วคราวแล้วหายไป โดยแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์กันตลอดเวลา ทำให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายของนโยบายที่กำหนดไว้

ณัฐวิภา วิจิณัยภาค (2555, หน้า 20) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่อยู่ตรงกลางระหว่างขั้นตอนการกำหนดนโยบาย และขั้นตอนการประเมินผลนโยบาย โดยการแปลงนโยบายให้เป็นแผนงาน โครงการ และกิจกรรม เพื่อให้ผู้มีส่วนที่รับผิดชอบนำไปดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย

มยุรี อนุมานราชชน (2556, หน้า 228) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นการแปลงวัตถุประสงค์ให้เป็นแนวทาง แผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม เพื่อการจัดการจัดหาทรัพยากร และการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ การนำนโยบาย หรือการแปลงวัตถุประสงค์ให้เป็นแนวทาง แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อให้การบริหารจัดการองค์การ ประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย

3. ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

กระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นการศึกษาด้านปฏิสัมพันธ์ ความเชื่อมโยง การพึ่งพา ตลอดจนความเป็นอิสระขององค์การและบุคคลต่าง ๆ ตั้งแต่หน่วยงานที่กำหนดนโยบายลงมาจนถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

วรเดช จันทรศร (2554, หน้า 32-42) กระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนในระดับมหภาค และขั้นตอนระดับจุลภาค ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การนำนโยบายไปปฏิบัติระดับมหภาค (Macro Implementation) โดยหน่วยงานระดับสูง ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย เพื่อให้หน่วยงานระดับล่างนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ โดยใช้วิธีที่เหมาะสม สามารถแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นตอนการแปลงนโยบาย และขั้นตอนของการยอมรับ

ขั้นตอนที่ 1 การแปลงนโยบายเป็นแนวปฏิบัติ แผนงาน หรือโครงการ เมื่อฝ่ายบริหารได้ทำการกำหนดนโยบายแล้ว จะมีการระบุให้หน่วยงานหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่แปลงนโยบายออกมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติแผนงาน หรือโครงการ ขั้นตอนการแปลงนโยบายนี้ จึงมีความสำคัญมาก เพราะหากเมื่อใดที่มีการแปลงนโยบายผิดไปจากวัตถุประสงค์ อาจกล่าวได้ว่าความล้มเหลวของนโยบายนั้นเกิดขึ้นตั้งแต่แรกแล้ว ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติในขั้นตอนนี้ จึงขึ้นอยู่กับความชัดเจนของเป้าหมาย และหน่วยงานที่รับผิดชอบ สามารถแปลงนโยบายด้วยความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของนโยบาย ตลอดจนให้ความร่วมมือกับฝ่ายบริหาร และมีความจริงใจที่จะนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติ

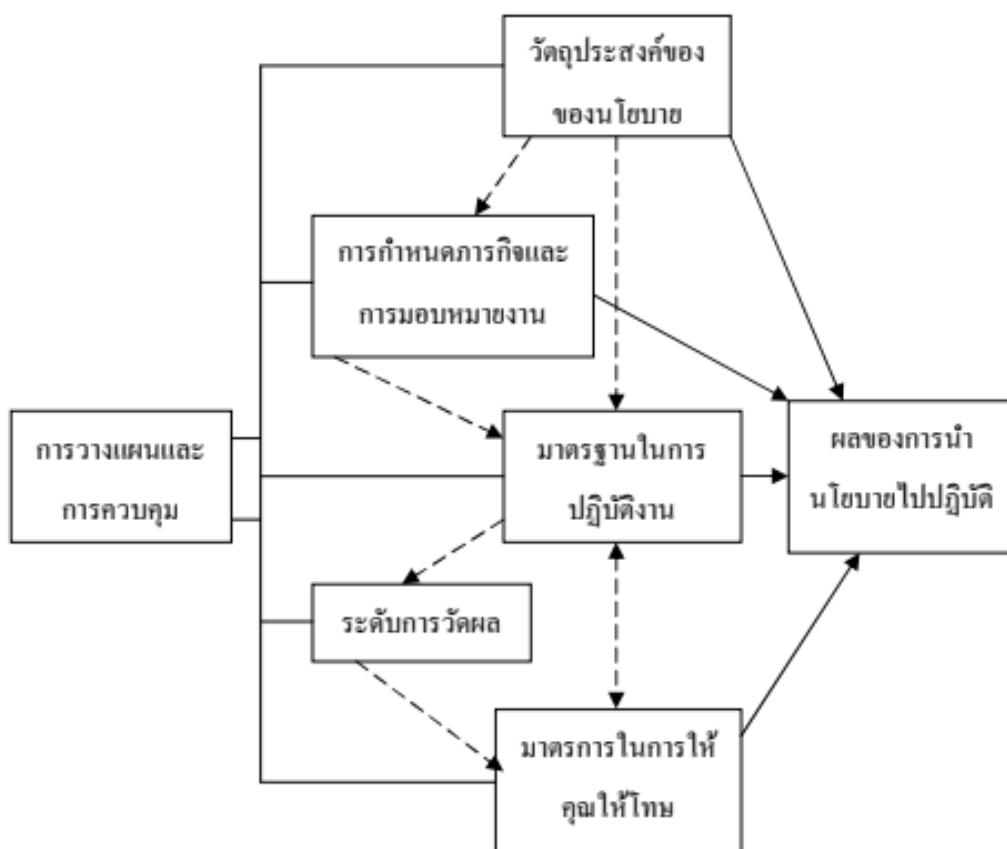
ขั้นตอนที่ 2 การยอมรับจากหน่วยงานระดับล่าง หลังจากการแปลงนโยบายแล้วหน่วยงานระดับล่างต้องมีความเข้าใจและยอมรับโครงการ หรือแผนงาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามวัตถุประสงค์

3.2 การนำนโยบายไปปฏิบัติในระดับจุลภาค (Micro Implementation) เมื่อได้รับการถ่ายทอดนโยบายจากหน่วยงานระดับบนแล้ว จะต้องกำหนดนโยบายภายในของตนเองให้สอดคล้องกัน และการนำนโยบายหรือโครงการมาปฏิบัติให้บรรลุผลจะต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การประสานประโยชน์ระหว่างหน่วยงานระดับบนกับหน่วยงานระดับล่าง ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการปรับตัวเข้าหากันและกัน โดยอาศัยการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานระดับล่าง การนำนโยบายไปปฏิบัติระดับจุลภาค ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการระดมพลัง ขั้นการปฏิบัติ และขั้นการสร้างความเป็นปึกแผ่นหรือความต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 1 การระดมพลัง หน่วยงานระดับล่างจะต้องดำเนินการพิจารณารับนโยบายและการแสวงหาความสนับสนุนในกิจกรรม โดยหน่วยงานในระดับล่างจะพิจารณาว่านโยบายจากส่วนกลางมีความเหมาะสม สำคัญ เร่งด่วน ตรงตามเป้าหมายของหน่วยงาน และสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้หรือไม่ การตัดสินใจดังกล่าวจึงถือเป็นจุดสำคัญในการประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวของนโยบาย ทั้งนี้ การแสวงหาความสนับสนุนส่วนตัวจากสมาชิกในหน่วยงาน ตลอดจนบุคคลสำคัญ หรือองค์กรอื่น ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามาร่วมกันออกแบบ หรือกำหนดโครงการของหน่วยงานระดับล่าง ที่จะจัดทำตั้งแต่แรก เพื่อสร้างความสำเร็จ และความต่อเนื่องให้เกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ ขั้นตอนนี้ครอบคลุมถึงกระบวนการในการปรับเปลี่ยนนโยบาย หรือโครงการที่ได้มีการยอมรับแล้ว ออกมาในรูปของการปฏิบัติจริง ในขั้นนี้จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตัวผู้ปฏิบัติโดยตรง ซึ่งในบางกรณีผู้ปฏิบัติทำการตัดสินใจกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานประจำขึ้น หรืออาจนำเครื่องมือที่เห็นว่าเหมาะสมเข้ามาปรับใช้ในการปฏิบัติ พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติในระดับล่างนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ปฏิบัติแต่ละบุคคล ลักษณะของการปฏิบัติจึงไม่ได้มีเพียงแบบเดียว

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความเป็นปึกแผ่น หรือความต่อเนื่องความสำเร็จระยะยาวของนโยบาย สามารถเกิดขึ้นจากการนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยผู้ปฏิบัติ ถึงแม้ว่าระยะเวลาของนโยบายนั้นได้สิ้นสุดแล้ว แต่ก็ยังมีการนำนโยบายไปปฏิบัติต่อไปจนกลายเป็นหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติ ทั้งนี้ ผู้นำของหน่วยงานจะต้องหาวิธีสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม และการทำงานเป็นทีมให้เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีความผูกพันและยอมรับโครงการอันจะส่งผลทำให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติอย่างยั่งยืน

ภาพ 1 แสดงตัวแบบทางทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ

4. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

วรเดช จันทรศร (2554, หน้า 463-466) ได้แสดงบูรณาการของการศึกษาโดยใช้ทฤษฎีนิรนัยและทฤษฎีอุปนัย โดยอาศัยหลักวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตรรกะ หรือการใช้เหตุใช้ผล ตลอดจนการพิจารณาเปรียบเทียบกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาในแต่ละวิธีแล้วสามารถสรุปเงื่อนไข ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น สามารถจำแนกได้ 12 ด้าน ซึ่งในแต่ละด้านล้วนมีองค์ประกอบย่อย ดังต่อไปนี้

4.1 ด้านนโยบาย มีองค์ประกอบ ได้แก่

4.1.1 นโยบายที่จะประสบความสำเร็จในการนำไปปฏิบัติควรเป็นนโยบายเก่าหรือเคยดำเนินการมาก่อน

4.1.2 เป็นนโยบายที่มีกระบวนการแนวทางในการแก้ไขปัญหาชัดเจน

4.1.3 เป็นนโยบายที่ช่วยให้กำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงานได้ง่าย

- 4.1.4 เป็นนโยบายที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ชัดเจน
- 4.1.5 เป็นนโยบายที่มีทฤษฎีรองรับ
- 4.1.6 เป็นนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 4.1.7 เป็นนโยบายที่สอดคล้องกับนโยบายอื่น ๆ
- 4.1.8 เป็นนโยบายที่สอดคล้องกับความเป็นจริง
- 4.1.9 เป็นนโยบายที่มีตัวชี้วัดและมาตรฐานมีความชัดเจน
- 4.1.10 นโยบายดังกล่าวช่วยให้เกิดประสิทธิผลในการดำเนินงาน
- 4.1.11 มีการนำมาทดลองใช้ในกลุ่มเป้าหมายบางส่วน
- 4.2 ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน ประกอบด้วย
  - 4.2.1 ขั้นตอนของการปฏิบัติงานมีความชัดเจน
  - 4.2.2 มีความสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายหลัก
  - 4.2.3 มีแนวทางปฏิบัติงานชัดเจน เข้าใจง่าย
  - 4.2.4 มีกฎระเบียบในการปฏิบัติงานพอดี และมีความยืดหยุ่น
  - 4.2.5 มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ให้รางวัลอย่างเป็นระบบ
  - 4.2.6 มีการจัดสรรอำนาจหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจน
- 4.3 ด้านทรัพยากร ประกอบด้วย
  - 4.3.1 ทรัพยากรทางการเงินมีจำนวนมากพอ
  - 4.3.2 มีความพร้อม
  - 4.3.3 การจัดสรรทรัพยากรทางการเงินมีความเหมาะสม
  - 4.3.4 มีการกระจายทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ
- 4.4 หน่วยงาน/องค์การ ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย
  - 4.4.1 โครงสร้างของ หน่วยงาน/องค์การ ไม่ซับซ้อน
  - 4.4.2 หน่วยงาน/องค์การ สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างดี
  - 4.4.3 ไม่มีความซับซ้อนของปฏิสัมพันธ์เครือข่ายภายในองค์กร
  - 4.4.4 มีความยืดหยุ่นในการดำเนินงาน
  - 4.4.5 กฎระเบียบในการดำเนินงานของ หน่วยงาน/องค์การ มีพอสมควร
  - 4.4.6 จำนวนบุคลากรมีน้อย
  - 4.4.7 กระบวนการติดต่อสื่อสารเป็นระบบ และไม่เป็นทางการ
  - 4.4.8 หน่วยงาน/องค์การ มีประสบการณ์ในความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ไปปฏิบัติ

- 4.4.9 หน่วยงาน/องค์การ มีระบบการสื่อสารแบบเปิด
- 4.4.10 หน่วยงาน/องค์การ มีลักษณะของการเรียนรู้
- 4.4.11 หน่วยงาน/องค์การ มีมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน
- 4.5 ผู้บริหารและผู้นำกำหนดนโยบาย ประกอบด้วย
  - 4.5.1 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ
  - 4.5.2 ผู้บริหารมีทักษะและความสามารถในการบริหารงาน
  - 4.5.3 ผู้บริหารรู้จักการใช้อำนาจตามอำนาจหน้าที่
  - 4.5.4 มีกระบวนการตัดสินใจไม่ซับซ้อน
  - 4.5.5 ผู้บริหารให้ความสำคัญสนับสนุนนโยบาย
  - 4.5.6 ผู้บริหารมีส่วนร่วมกับนโยบาย
  - 4.5.7 ผู้กำหนดนโยบายเข้าใจสภาพการปฏิบัติงาน
  - 4.5.8 มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงาน
  - 4.5.9 สามารถสร้างให้เกิดความผูกพันต่อสมาชิกด้วยกัน
  - 4.5.10 มีความสามารถในการแก้ปัญหาความล่าช้าได้อย่างรวดเร็ว
- 4.6 บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย
  - 4.6.1 มีการคัดสรรเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับงาน
  - 4.6.2 ผู้ปฏิบัติงานมีบุคลิกภาพที่ดี
  - 4.6.3 ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบาย
  - 4.6.4 ผู้ปฏิบัติงานมีทักษะ และความรู้ความสามารถ
  - 4.6.5 ผู้ปฏิบัติงานยอมรับในเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของนโยบาย
  - 4.6.6 ผู้ปฏิบัติงานมีความเต็มใจ และพอใจในงานที่ทำ
  - 4.6.7 ผู้ปฏิบัติงานมีการตอบสนองเป็นไปในทิศทางเดียวกับนโยบาย
  - 4.6.8 มีการทำงานเป็นทีม
  - 4.6.9 ผู้ปฏิบัติงานมีความจงรักภักดีต่อองค์กร
  - 4.6.10 ขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อผู้ปฏิบัติงานมีน้อย
  - 4.6.11 ผู้ปฏิบัติงานสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากนโยบาย
  - 4.6.12 ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถในการเจรจาต่อรอง
  - 4.6.13 ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้อย่าง

ได้ดี

รวดเร็ว

- 4.6.14 ผู้ปฏิบัติงานได้รับการฝึกอบรม
- 4.7 สภาพแวดล้อม ประกอบด้วย
  - 4.7.1 สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงน้อย
  - 4.7.2 ไม่มีการต่อต้านหรือคัดค้านนโยบายจากฝ่ายต่าง ๆ
  - 4.7.3 ไม่ส่งผลกระทบต่อศีลธรรมของสังคม
  - 4.7.4 ได้รับการสนับสนุนทางการเมือง และกฎหมาย
  - 4.7.5 ได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น
  - 4.7.6 บุคคลภายนอกเข้าไปมีส่วนร่วมได้พอสมควร
  - 4.7.7 สื่อมวลชนให้ความสนใจต่อปัญหา
  - 4.7.8 สภาพแวดล้อมของนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติสอดคล้องกัน
- 4.8 กลุ่มเป้าหมาย/ประชาชน ผู้รับบริการ ประกอบด้วย
  - 4.8.1 กลุ่มเป้าหมายมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบาย
  - 4.8.2 ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน
  - 4.8.3 ประชาชนเข้าใจในประโยชน์ และผลเสียที่ตามมา
- 4.9 การประสานงาน และความร่วมมือ ประกอบด้วย
  - 4.9.1 การประสานงานมีประสิทธิภาพ และรวดเร็ว
  - 4.9.2 การสื่อสารระหว่างองค์การมีความสม่ำเสมอ
  - 4.9.3 จำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีน้อย
  - 4.9.4 ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานมีประสิทธิภาพ
- 4.10 การประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย
  - 4.10.1 รูปแบบของสื่อมีความครอบคลุมทันสมัย และเข้าถึงประชาชน
  - 4.10.2 การประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 4.11 การวางแผนและการควบคุม ประกอบด้วย
  - 4.11.1 มีประสิทธิภาพในการดำเนินการควบคุม
  - 4.11.2 วิธีการควบคุม ดูแลและการประเมินผลการปฏิบัติงานมีมาตรฐาน
  - 4.11.3 มีมาตรการในการกระตุ้นส่งเสริม

4.12 มาตรการในการตรวจตรา และประเมินผล ประกอบด้วย

4.12.1 มีการประเมินผลสะท้อนกลับที่อยู่ในกระบวนการวางแผน และการออกแบบแผนงาน/โครงการ

4.12.2 มีการประเมินผลระหว่างการดำเนินการ

4.12.3 การประเมินผลไม่ส่งผลกระทบต่อบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน

จากกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นการแปลงนโยบายออกมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามแผนงาน หรือโครงการ ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ความชัดเจน และความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของนโยบายจึงทำให้โครงการ หรือแผนงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

นโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

นโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ให้ยึดหลักการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม (Holistic Development) โดยการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการ 4 ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา สมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และเพิ่มความสำคัญของการพัฒนาด้านตัวตน (Self Development) และการพัฒนาสมอง (Executive Function: EF) ให้มากขึ้น เพื่อให้เด็กรู้สึกมีความเชื่อมั่น มีคุณค่าและภูมิใจในตนเอง และเป็นเด็กที่มีเหตุผล คิดเป็นและรู้จักกำกับตนเอง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา)

แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา

การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษา 6 ด้าน ได้แก่

1. **ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ** โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากการฝึกคิดและลงมือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ให้เด็กฝึกใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ เพื่อกำหนดเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการทำ วางแผน ตัดสินใจ ลงมือทำและนำเสนอ รวมทั้งสะท้อนความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่คิด ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวได้ โดยครูเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกและร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการ ความสนใจ และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

2. **ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ** ยึดหยุ่นเพื่อพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม สมดุลและต่อเนื่อง สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และการทำงานของสมองเหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และลำดับขั้นพัฒนาการของ

เด็กแต่ละบุคคล รวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความสนใจ สถานการณ์ บริบท หรือวิถีชีวิตจริงของเด็ก

3. **ด้านการจัดหาหรือพัฒนาสื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ รวมถึงแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ** เพื่อให้เด็กมีโอกาสได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลาย และมีความหมาย ต่อการพัฒนาเด็กทั้งการเล่นอิสระ การเล่นร่วมกันและการเล่นที่มีข้อตกลง ในกิจกรรมที่เด็กจดจ่อ ใส่ใจ ได้รับแรงบันดาลใจ ได้วางแผนด้วยตนเอง ลองผิดลองถูก ฝึกฝนทักษะ และการคิดแก้ปัญหา

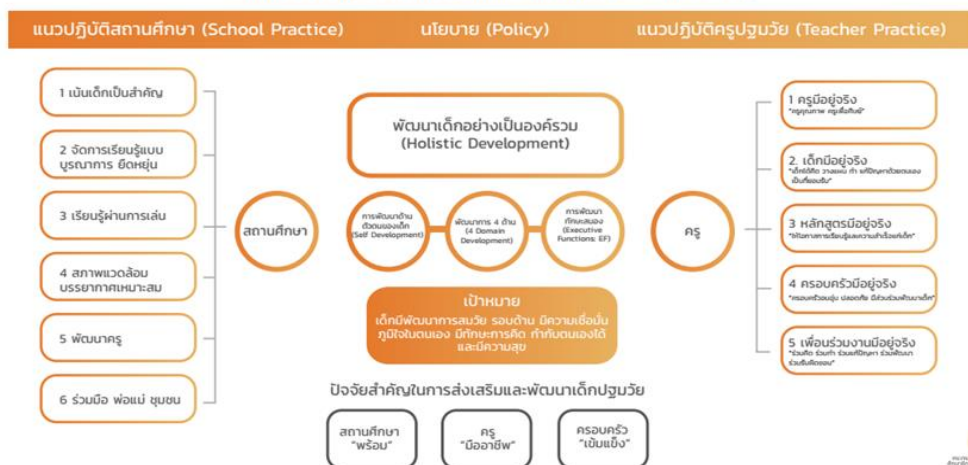
4. **ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ เชิงบวก** ให้มีความอบอุ่นปลอดภัย เป็นมิตรมีอิสระและท้าทาย เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็กเจริญเติบโตและพัฒนาสูงที่สุด เรียนรู้อย่างมีความสุข รวมทั้งส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับครู

5. **ด้านการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง** มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงการวิจัยและพัฒนาสื่อ รูปแบบ วิธีการ หรือนวัตกรรมสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัย

6. **ด้านการประสานความร่วมมือและสร้างความรู้ความเข้าใจ** ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัวและชุมชน ในการดูแลพัฒนาและจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

"จากปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี สู่...นโยบายและแนวปฏิบัติสถานศึกษา ครู"

ภาพ 2 แสดงนโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

สรุปได้ว่า สภาพการบริหารตามนโยบายการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามประกาศกระทรวง ศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้สถานศึกษา และครูมีแนวปฏิบัติพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้วางแผนทางการศึกษา และการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม และสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา การพัฒนาคุณภาพเด็กในช่วงปฐมวัย โดยได้กำหนดแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา และครูไว้ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ 2) ด้านการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น 3) ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนาครู และ 6) ด้านการประสานความร่วมมือพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากการฝึกคิด และลงมือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ให้เด็กฝึกใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ เพื่อกำหนดเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการทำ วางแผน ตัดสินใจ ลงมือทำและนำเสนอ รวมทั้งสะท้อนความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่คิด ความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้ โดยครูเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกและร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการ ความสนใจ และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น หมายถึง การพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม สมดุล และต่อเนื่องสอดคล้องกับจิตวิทยา พัฒนาการและการทำงานของสมอง เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคล รวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความสนใจ สถานการณ์ บริบท หรือวิถีชีวิตจริงของเด็ก

ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายและมีความหมายต่อการพัฒนาเด็ก ทั้งการเล่นอิสระ การเล่นร่วมกัน และการเล่นที่มีข้อตกลง ในกิจกรรมที่เด็กจดจ่อใส่ใจ ได้รับแรงบันดาลใจ ได้วางแผนด้วยตนเอง ลองผิดลองถูก ฝึกฝนทักษะ และการคิดแก้ปัญหา

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก อบอุ่น ปลอดภัย เป็นมิตร มีอิสระและท้าทาย เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็กเจริญเติบโต และพัฒนาสูงที่สุด เรียนรู้ อย่างมีความสุข รวมทั้งส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับครู

ด้านการพัฒนาครู หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงการวิจัยและพัฒนาสื่อ รูปแบบ วิธีการหรือนวัตกรรมสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัย

ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อแม่ ครอบครัวยุ ชุมชน หมายถึง การประสานความร่วมมือและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัวยุ และชุมชน ในการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยต่าง ๆ ดังนี้

ดวงพร โตทัพ (2556) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสระพัฒนา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากค่ามากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

ณัฐพิมล ถาวรคุณ (2558, หน้า 110) ได้ทำการศึกษา การจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชนโรงเรียนบ้านกลางวิทยานุกูล อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน ผลการวิจัย พบว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชน โรงเรียนบ้านกลางวิทยานุกูล อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ทับทิม หุ่นหิรัญ (2562, หน้า 56) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาชุดการสอนเชิงปฏิสัมพันธ์ ด้วยวิธีการแบบเรียนปนเล่น เรื่อง คำศัพท์ภาษาจีน สำหรับเด็กนักเรียนชั้นปฐมวัย พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ด้วยชุดการสอนเชิงปฏิสัมพันธ์ ด้วยวิธีการแบบเรียนปนเล่น เรื่อง คำศัพท์ภาษาจีนสำหรับเด็กนักเรียนชั้นปฐมวัย ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อชุดการสอนเชิงปฏิสัมพันธ์ ด้วยวิธีการแบบเรียนปนเล่น เรื่อง คำศัพท์ภาษาจีนสำหรับเด็กนักเรียนชั้นปฐมวัย โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสื่อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

รองลงมา ได้แก่ ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ภาณุพงศ์ โสโนโชติ (2562, หน้า 196) ได้ทำการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 1 ระดับดำเนินการโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาระดับดำเนินการเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุดด้านกระบวนการจัดการเรียน การสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

มะसानุสรี อาลี (2562, หน้า 94) ได้ทำการศึกษา ความต้องการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานความรู้ผู้ประกอบการวิชาชีพครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนา จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัย พบว่า ระดับความต้องการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานความรู้ของผู้ประกอบการวิชาชีพครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนา จังหวัดปัตตานี จากการศึกษาโดยใช้ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ระดับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบการวิชาชีพครูในภาพรวมทั้ง 11 มาตรฐาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า ทุกมาตรฐานอยู่ในระดับมาก

สุพิชญา พันธุ์เดช (2563, หน้า 87) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการใช้รูปแบบและเทคนิคการสอน และด้านการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ตามลำดับ

ชนาภา อิมเงิน (2564, หน้า 103) ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีการจัดการศึกษาให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ

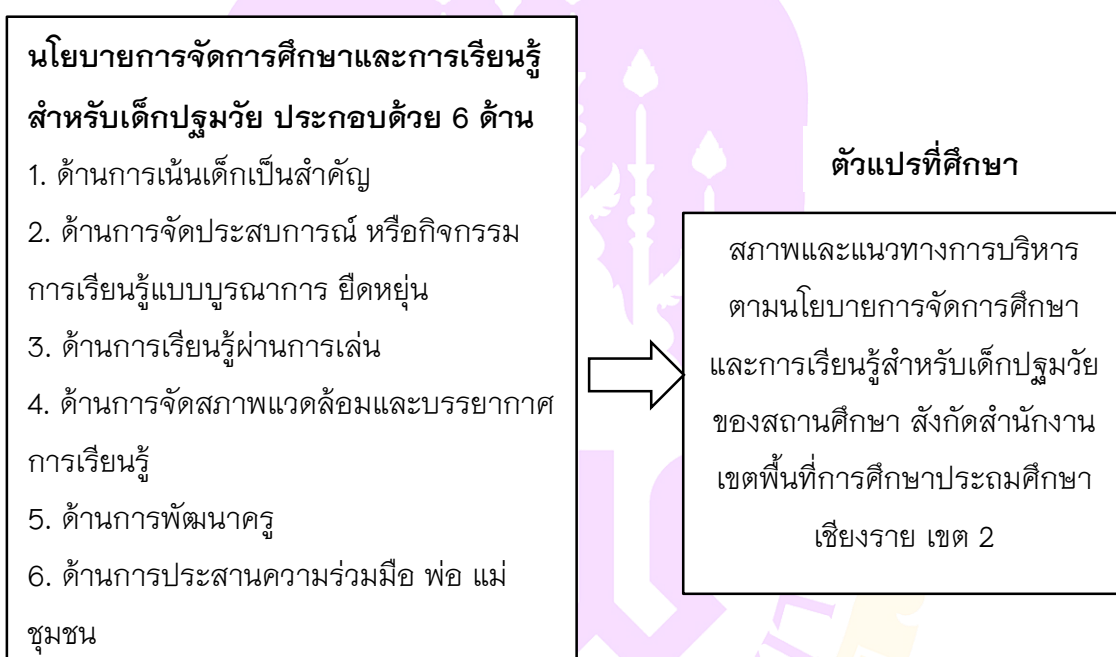
สังคม และสติปัญญา ตามวัย กิจกรรมที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ดำเนินการมีการสอดแทรกการพัฒนาอารมณ์ จิตใจและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ การจัดกิจกรรมประจำวันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการส่งเสริมจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กอย่างเหมาะสม และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย ใช้รูปแบบการสอนตามแนวความคิดการบูรณาการการเรียนรู้ โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก อายุ 2-5 ปี แผนการสอนไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น ไม่เน้นการเรียนหนังสือท่องหนังสือ หรือเขียนหนังสือ ให้เด็กมีชีวิตประจำวันที่มีคุณภาพ และเน้นเด็กเป็นสำคัญมีตารางการทำกิจกรรม แต่ไม่ระบุรายละเอียดกิจกรรมชัดเจน ไม่มีการแยกห้องเรียนตามกลุ่มอายุ มีการประเมินคุณลักษณะเด็กตามวัยตลอดทั้งปีโดยการสังเกต ซึ่งเด็กส่วนใหญ่มีคุณลักษณะ ที่เหมาะสมตามวัย มีความสุขและร่วมกิจกรรมได้ทุกกิจกรรมได้ดี และมีการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพาเด็กไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตำบลจัดขึ้น มีการใช้สื่อหลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อที่เป็นของจริง สื่อธรรมชาติ และสื่อที่ครูทำเอง ประเมินผลโดยการใช้แบบประเมินผลของกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดเป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กโดยประเมินตามสภาพจริง ด้วยการสังเกต พฤติกรรมของเด็กต่อเนื่องตั้งแต่เปิดเทอม ไม่ใช้วิธีการทดสอบ

กฤษดา บุญญะสิทธิ์, พรรชต์ ลังกะสูตร และกมลชนก ไพโรจน์ (2565, หน้า 210) ได้ทำการศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ตามลำดับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่จะต้องจัดให้มีการดูแล การพัฒนา และการจัดการเรียนรู้ ให้เด็ก ทุกคนมีพัฒนาการที่ครบถ้วน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา เหมาะสมกับวัย

มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา จึงได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของสถานศึกษา และประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา) ซึ่งสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการศึกษาได้ ดังนี้

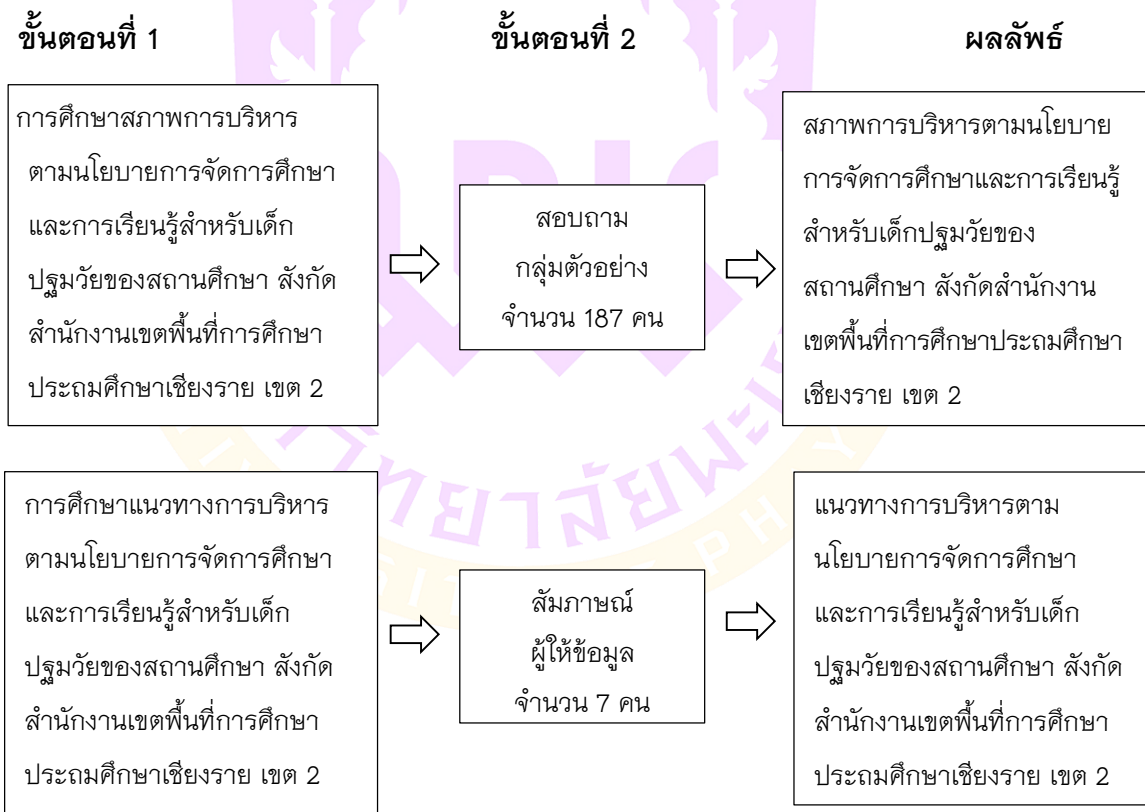
ภาพ 3 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ และขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสามารถสรุปเป็นแผนภาพแสดงขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาได้ ดังนี้

ภาพ 4 แสดงขั้นตอนในการดำเนินการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2

ในขั้นตอนนี้เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น
ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัย ที่มีต่อสภาพการบริหารของสถานศึกษา
ที่ดำเนินการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมี
รายละเอียดของการดำเนินการในแต่ละหัวข้อ ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับ
ปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน
สถานศึกษา 146 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 146 คน และครูผู้สอน
ระดับปฐมวัย จำนวน 203 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 349 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน
ระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Taro Yamane (1973, pp. 727-728)
ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 187 คน และนำมากำหนดสัดส่วนตามจำนวนประชากรที่เป็น
ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัย ทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร
สถานศึกษา จำนวน 78 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 109 คน ตามลำดับ จากนั้น
ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษา
เป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้นตามตาราง ต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ที่	ขนาด โรงเรียน	ประชากร (คน)		กลุ่มตัวอย่าง (คน)	
		ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอน ระดับปฐมวัย	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอนระดับ ปฐมวัย
1	ขนาดเล็ก	72	80	38	40
2	ขนาดกลาง	71	103	37	59
3	ขนาดใหญ่	3	20	3	10
รวม		146	203	78	109

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัย ที่มีต่อสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปหรือสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยจำแนกเป็น ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัย ที่มีต่อสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ 2) ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น 3) ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนาครู และ 6) ด้านการประสานความร่วมมือพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีการให้ความหมายของค่าคะแนนแบบสอบถามความคิดเห็นตามแบบของ Liketr (สุวิมล ติรกานันท์ , 2551, หน้า 58) ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และวิธีการสร้างแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จากตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะและใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ และกรอบแนวคิดของการวิจัยที่กำหนดไว้

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของภาษา และการสื่อความหมายของข้อคำถาม จากนั้นนำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับแก้จากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 1 ท่าน ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Objective Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ แสดงให้เห็นว่าข้อคำถามในแบบสอบถามฉบับนี้สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 30 คน

6. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งกำหนดให้ค่าความเชื่อมั่นของสัมประสิทธิ์แอลฟาไว้ที่ 0.70 ขึ้นไป พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.97 แสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

7. ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับและขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ถึงผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนระดับปฐมวัย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์สรุปผล ตามขั้นตอนของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 146 แห่ง จำนวน 187 คน มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบ

2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

4. วิเคราะห์สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมา

เทียบกับเกณฑ์การแปลผลระดับสภาพการบริหาร โดยใช้เกณฑ์ในการแปลผลของ (บุญชม ศรีสะอาด 2545, หน้า 42-43) ดังนี้

- 4.50-5.00 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับมาก
- 2.50-3.49 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.49 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2

ในขั้นตอนนี้เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษาจากผู้บริหารการศึกษาระดับสูงที่มีประสบการณ์ในการบริหาร โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการในแต่ละหัวข้อ ดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์จำนวน 7 คน โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารวิชาการ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย ข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา เพื่อให้ได้บุคคลสำคัญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้มั่นใจว่าจะได้ข้อมูลสำคัญที่แท้จริง ซึ่งมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้
  - 2.1. ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน
  - 2.2.ศึกษานิเทศก์ ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน
  - 2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในศาสตร์ของการบริหารการศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์

ของการบริหารการศึกษา หรือข้าราชการบำนาญที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานบริหาร การศึกษาระดับสูง จำนวน 2 คน

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

จากคุณสมบัติที่กำหนดทำให้ได้แหล่งข้อมูลในการสัมภาษณ์ดังตาราง ต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์จำแนกตามคุณสมบัติ

คุณสมบัติ	จำนวน (คน)	ผู้ให้ข้อมูล	ตำแหน่งปัจจุบัน
1. ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศฯ	1	1. นางสาวพรทิพา พุทธวงศ์	ผอ.กลุ่มนิเทศ ติดตามและ ประเมินผลฯ
2.ศึกษานิเทศก์	2	1. นายบัณฑิต ไชยวงศ์ 2. นางกังสดาล แจ่มณี	ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์
3. ผู้ทรงคุณวุฒิ	2	1. นายจำนงค์ สมควร 2. นายเรณุก เบ็งขวัญ	ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการบำนาญ
4. ผู้บริหารสถานศึกษา	2	1. นายปกาศิต อนุกุล 2. นายอุดม บุญทา	ผู้บริหาร สถานศึกษา ผู้บริหาร สถานศึกษา
รวม	7		

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับ แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ 2) ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการ เรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น 3) ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนาครู และ 6) ด้านการประสานความร่วมมือพ่อแม่

ครอบครัว ชุมชน โดยอ้างอิงข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง วันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็ก ปฐมวัย ของสถานศึกษา ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ 2) ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น 3) ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนาครูและ 6) ด้านการประสานความร่วมมือพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำประเด็นเนื้อหาในแต่ละด้านมาสร้างเป็นกรอบประเด็นคำถามเพื่อสัมภาษณ์
2. นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อพิจารณาแก้ไขเนื้อหาและสำนวนที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์ว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่
3. ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับและขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้ให้ข้อมูลที่ทำการคัดเลือกมาตามคุณสมบัติที่กำหนด เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง และทำการบันทึกเสียงการสนทนาและบันทึกภาพ โดยทำการขออนุญาตผู้สัมภาษณ์ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ ตามตารางการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูล	ตำแหน่งปัจจุบัน	วัน เดือน ปี	สถานที่
1. นางสาวพรทิพา พุทธวงศ์	ผอ.กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลฯ	25 ม.ค. 2566	สพป.เชียงราย เขต 2
2. นายบัณฑิต ไชยวงศ์	ศึกษานิเทศก์	25 ม.ค. 2566	สพป.เชียงราย เขต 2
3. นางกังสดาล แจ่มมณี	ศึกษานิเทศก์	25 ม.ค. 2566	สพป.เชียงราย เขต 2
4. นายจำนงค์ สมควร	ข้าราชการบำนาญ	26 ธ.ค. 2565	บ้านพัก
5. นายสุนก เบ็งขวัญ	ข้าราชการบำนาญ	9 ม.ค. 2566	บ้านพัก
6. นายปกาศิต อนุกุล	ผู้บริหารสถานศึกษา	14 ธ.ค. 2565	ร.ร.ชุมชนบ้านสันจำปา
7. นายอุดม บุญทา	ผู้บริหารสถานศึกษา	27 ม.ค. 2566	ร.ร.หัวน้ําขุนฯ

3. ผู้วิจัยดำเนินการสรุป รวบรวมความคิดเห็น และวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน หลังเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์แต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์
3. ถอดเทปในการสัมภาษณ์พร้อมทั้งทำการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
4. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ตามขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

ส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัย เกี่ยวกับสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 โดยมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนนี้ประกอบด้วยตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจง ความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอได้ดังตาราง ต่อไปนี้

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป

(n = 187)

รายการ	จำนวน (คน)	ค่าร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1) ผู้บริหารสถานศึกษา	78	41.72
2) ครูผู้สอนระดับปฐมวัย	109	58.28
รวม	187	100.00
2. ประสบการณ์ในการทำงาน		
1) ดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี	57	30.48
2) ดำรงตำแหน่ง 6-10 ปี	112	59.90
3) ดำรงตำแหน่งมากกว่า 10 ปีขึ้นไป	18	9.62
รวม	187	100.00
3. ขนาดสถานศึกษา		
1) ขนาดเล็ก	78	41.71
2) ขนาดกลาง	96	51.34
3) ขนาดใหญ่	13	6.95
รวม	187	100.00

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 58.28 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 41.72 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ดำรงตำแหน่ง 6-10 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 59.90 รองลงมา คือ ดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 30.48 ดำรงตำแหน่ง 10 ปีขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 9.62 ตามลำดับ ด้านขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 51.34 รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 41.71 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.95 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับปฐมวัย
เกี่ยวกับสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับ
ปฐมวัย เกี่ยวกับสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็ก
ปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2
ในตอนนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้น นำ
ค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลผล และทำการจัดอันดับของสภาพการบริหารตาม
นโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษาแต่ละด้าน
นำเสนอได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบาย
การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

สภาพการบริหารตามนโยบาย การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับ เด็กปฐมวัยของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสภาพ	ลำดับ
1. ชุมชนด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ	4.54	0.54	มากที่สุด	3
2. ด้านการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรม การเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น	4.55	0.54	มากที่สุด	2
3. ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น	4.52	0.58	มากที่สุด	5
4. ด้านการพัฒนาครู	4.48	0.61	มาก	4
5. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนรู้	4.53	0.58	มากที่สุด	6
6. ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่	4.77	0.53	มากที่สุด	1
รวม	4.57	0.56	มากที่สุด	

จากตาราง 5 สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.56) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย สรุปได้ ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.53) รองลงมา คือ ด้านการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.54) ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.54) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.58) ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.58) และด้านการพัฒนาครู ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.61) ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ

	ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพ	4.49	0.53	มาก	5
2	สถานศึกษาสร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการเล่นและฝึกปฏิบัติอย่างมีความสุข	4.57	0.56	มากที่สุด	4
3	สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อ และเทคโนโลยี ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.39	0.63	มาก	6
4	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริง และนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์ และพัฒนาเด็ก	4.61	0.51	มากที่สุด	2
5	ครูเป็นผู้สนับสนุนและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และร่วมเรียนรู้ไปกับเด็ก	4.59	0.52	มากที่สุด	3
6	สถานศึกษามีการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการ ความสนใจ และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่	4.62	0.52	มากที่สุด	1
	รวม	4.54	0.54	มากที่สุด	

จากตาราง 6 สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า สถานศึกษามีการคำนึง ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลความต้องการความสนใจ และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่มากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริง และนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.51) ครูเป็นผู้สนับสนุนและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และร่วมเรียนรู้ไปกับเด็ก ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.52) และสถานศึกษามีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยึดหยุ่น

ด้านการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
การเรียนรู้แบบบูรณาการ ยึดหยุ่น				
1 สถานศึกษามีการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม สมดุล และต่อเนื่อง สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง เหมาะสมกับวัย อายุ วุฒิภาวะ	4.47	0.54	มาก	4
2 สถานศึกษามีการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย	4.62	0.54	มากที่สุด	1
3 สถานศึกษามีการสนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม	4.52	0.56	มากที่สุด	3

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้านการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
การเรียนรู้แบบบูรณาการ				
4 สถานศึกษามีการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการ โดยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจสถานการณ์ บริบทหรือวิถีชีวิตจริงของเด็ก	4.60	0.53	มากที่สุด	2
รวม	4.55	0.54	มากที่สุด	

จากตาราง 7 สภาการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สถานศึกษามีการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.54) รองลงมา สถานศึกษามีการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการโดยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ สถานการณ์ บริบทหรือวิถีชีวิตจริงของเด็ก ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.53) สถานศึกษามีการสนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.56) และสถานศึกษามีการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม สมดุล และต่อเนื่อง สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และการทำงานของสมองเหมาะสมกับวัย อายุ วุฒิภาวะ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบาย
การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น

	ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	สถานศึกษามีการจัดตารางเรียนให้เด็ก มีช่วงเวลาเล่นได้อย่างอิสระ	4.46	0.59	มาก	5
2	สถานศึกษามีสถานที่กว้างขวาง เพียงพอ และปลอดภัยสำหรับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และมีอุปกรณ์การเล่นที่มากพอสำหรับเด็ก	4.47	0.63	มาก	4
3	สถานศึกษามีการสร้างสรรค์พื้นที่เล่น ตามบริบทพื้นที่ สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก ที่กระตุ้นการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมบรรยากาศ ในการเล่นให้เกิดความรักและความอบอุ่น	4.48	0.59	มาก	3
4	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้นำในการเล่น อย่างอิสระมีโอกาสเลือกได้ตามความชอบ ความสนใจและสามารถเล่นได้อย่างเป็นตัวของ ตัวเอง	4.66	0.51	มากที่สุด	1
5	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้มี โอกาสเล่นร่วมกันโดยเป็นกิจกรรมที่เด็ก มีความสนใจ เพื่อลดผลลึงและฝึกฝนทักษะ	4.52	0.57	มากที่สุด	2
	รวม	4.52	0.58	มากที่สุด	

จากตาราง 8 สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้นำในการเล่นอย่างอิสระมีโอกาสเลือกได้ตามความชอบความสนใจ และสามารถเล่นได้อย่างเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้มีโอกาสเล่นร่วมกันโดยเป็นกิจกรรมที่เด็กมีความสนใจ เพื่อลดผลลึงและฝึกฝนทักษะ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.57) และสถานศึกษามีการสร้างสรรค์พื้นที่เล่นตามบริบทพื้นที่ สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กที่กระตุ้นการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมบรรยากาศ

ในการเล่นให้เกิดความรักและความอบอุ่น ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.59) สถานศึกษามีสถานที่กว้างขวางเพียงพอ และปลอดภัยสำหรับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และมีอุปกรณ์การเล่นที่มากพอสำหรับเด็ก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.63) และสถานศึกษามีการจัดตารางเรียนให้เด็กมีช่วงเวลาดูแลได้อย่างอิสระ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก อบอุ่น ปลอดภัย เป็นมิตรมีอิสระและท้าทาย	4.48	0.57	มาก	4
2 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการเรียนรู้	4.58	0.56	มากที่สุด	2
3 สถานศึกษามีการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างเด็กกับเด็กและเด็กกับครู	4.59	0.58	มากที่สุด	1
4 สถานศึกษามีพื้นที่และอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมที่หลากหลาย	4.49	0.60	มาก	3
รวม	4.53	0.58	มากที่สุด	

จากตาราง 9 สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่าสถานศึกษามีการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างเด็กกับเด็กและเด็กกับครูมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.56) สถานศึกษามีพื้นที่และอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.60) และสถานศึกษามีการจัด

สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก อบอุ่น ปลอดภัย เป็นมิตรมีอิสระและท้าทาย ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

**ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบาย
การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการพัฒนาครู**

ด้านการพัฒนาครู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1 สถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย	4.56	0.59	มากที่สุด	1
2 ผู้บริหาร และบุคลากรมีโอกาสได้ร่วมกัน แบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยกันเติมเต็ม วิชาชีวะวิจารณ์และสะท้อนการทำงานร่วมกัน	4.46	0.60	มาก	3
3 สถานศึกษามีการทำวิจัยและพัฒนาสื่อ รูปแบบ วิธีการหรือนวัตกรรมสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่เสมอ	4.47	0.63	มาก	2
4 สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากร ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยนำวิธีการ หรือเทคนิคการจัดประสบการณ์ที่ได้ผลดี มาแบ่งปันกับเพื่อนครูอยู่เสมอ	4.44	0.61	มาก	4
รวม	4.48	0.61	มาก	

จากตาราง 10 สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการพัฒนาครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการทำวิจัยและพัฒนาสื่อ รูปแบบ วิธีการหรือนวัตกรรมสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.63) ผู้บริหาร และบุคลากรมีโอกาสได้ร่วมกันแบ่งปัน

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยกันเติมเต็ม วิพากษ์วิจารณ์ และสะท้อนการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.60) และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยนำวิธีการหรือเทคนิคการจัดประสบการณ์ที่ได้ผลดีมาแบ่งปันกับเพื่อนครูอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.61) ตามลำดับ

**ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารตามนโยบาย
การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน**

	ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษา กับพ่อแม่ ครอบครัวยุและชุมชน ในการดูแล พัฒนา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.79	0.48	มากที่สุด	2
2	สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย กิจกรรม กฎระเบียบ และสวัสดิการต่าง ๆ ของโรงเรียนผ่านสื่อประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง	4.74	0.50	มากที่สุด	4
3	สถานศึกษามีการใช้สถานที่ในชุมชน ประชาชนชาวบ้าน และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน	4.74	0.62	มากที่สุด	4
4	สถานศึกษามีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ผู้แทนทางศาสนา และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา	4.76	0.54	มากที่สุด	3
5	ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน	4.81	0.49	มากที่สุด	1
6	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมีการกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา อยู่เสมอ	4.72	0.61	มากที่สุด	5
	รวม	4.77	0.53	มากที่สุด	

จากตาราง 11 สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในสถานศึกษาได้มีโอกาส เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือ และสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัวและชุมชน ในการดูแล พัฒนาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.48) สถานศึกษามีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ผู้แทนทางศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.54) สถานศึกษามีการใช้สถานที่ในชุมชน ราษฎร์ชาวบ้าน และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.62) สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย กิจกรรม กฎระเบียบ และสวัสดิการต่าง ๆ ของโรงเรียน ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.62) และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมีการกำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.61) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในส่วนนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการสร้างข้อสรุป โดยการนำเสนอในส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอแนวทางการบริหารตามลำดับความสำคัญของสภาพการบริหารที่ได้จากผลการวิเคราะห์ในส่วนที่ 1 ซึ่ง ลำดับที่ 1 คือ ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน รองลงมา คือ ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น และด้านการพัฒนาครู ตามลำดับ มีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตาราง 12 แสดงผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2

ประเด็นคำถาม	ผู้ให้ข้อมูล 1	ผู้ให้ข้อมูล 2	ผู้ให้ข้อมูล 3	ผู้ให้ข้อมูล 4	ผู้ให้ข้อมูล 5	ผู้ให้ข้อมูล 6	ผู้ให้ข้อมูล 7	สรุป
1. แนวทางด้าน การประสานงาน	1) ขอความร่วมมือ ให้ผู้ปกครอง ชุมชน สอนเด็กเหมือนที่ เด็กอยู่ที่โรงเรียน	1) การรับฟังความคิดเห็น	1) ประชุมผู้ปกครอง อย่างน้อยปี การศึกษาละ 1 ครั้ง	1) การมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้เสีย	1) ผู้บริหารโรงเรียน มีส่วนสำคัญ ในการประสาน ความร่วมมือ กับชุมชน	1) การประชาสัมพันธ์	1) การสร้างกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียนกับ องค์กรในชุมชนโดย การใช้เทคโนโลยี เช่น line, face book	1) ควรมีการขอความร่วมมือ 2) ควรมีการประชุมผู้ปกครอง 3) ควรมีการรับฟังความคิดเห็น 4) ควรมีการเข้าร่วมกิจกรรมของ ชุมชน 5) ควรมีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมี ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก 6) ควรมีการประชาสัมพันธ์ หลากหลายและทั่วถึง
2. แนวทางด้าน การบูรณาการ	1) การบูรณาการ ผ่านกิจกรรม ประจำวัน	1) จัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ	1) ปฏิบัติตาม แนวทางของ กระทรวงและต้น สังกัด	1) ทักษะการสื่อสาร ทางด้านภาษา	1) จัดตามหลักสูตร ของสถานศึกษา	1) ครูจัดกระบวนการ เรียนการสอน ตามหลักสูตร	1) จัดการศึกษา แบบยืดหยุ่น	1) ควรมีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรม แบบบูรณาการ 2) ควรมีการส่งเสริมครูใช้กระบวนการ จัดกิจกรรมที่บ้านมักวิทยาศาสตร์น้อย 3) ควรปฏิบัติตามแนวทางของกระทรวง และต้นสังกัด 4) ควรมีการสนับสนุนครูจัด กระบวนการเรียนการสอน ตามหลักสูตร 5) ควรมีการส่งเสริมการจัดการศึกษา แบบยืดหยุ่น 6. ควรมีการส่งเสริมครูใช้แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ
3. แนวทางด้าน การจัดการเรียนรู	1) การบูรณาการ ผ่านกิจกรรม ประจำวัน	2) กิจกรรมที่บ้าน นักวิทยาศาสตร์น้อย	2) ส่งเสริมให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมให้กับเด็ก	2) สร้างความตระหนักและ ความรู้สึกว่าตัวเอง มีความเป็นเจ้าของ	2) ส่งเสริมให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วม	2) กิจกรรมที่บ้าน นักวิทยาศาสตร์น้อย 3) ครูนำแนวคิด ต่าง ๆ มาบริหาร จัดการเรียนการสอน	2) ควรมีการส่งเสริมครูใช้กระบวนการ จัดกิจกรรมที่บ้านมักวิทยาศาสตร์น้อย 3) ควรปฏิบัติตามแนวทางของกระทรวง และต้นสังกัด 4) ควรมีการสนับสนุนครูจัด กระบวนการเรียนการสอน ตามหลักสูตร 5) ควรมีการส่งเสริมการจัดการศึกษา แบบยืดหยุ่น	
4. แนวทางด้าน การจัดการเรียนรู	1) การบูรณาการ ผ่านกิจกรรม ประจำวัน	2) กิจกรรมที่บ้าน นักวิทยาศาสตร์น้อย	2) ส่งเสริมให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมให้กับเด็ก	2) สร้างความตระหนักและ ความรู้สึกว่าตัวเอง มีความเป็นเจ้าของ	2) ส่งเสริมให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วม	2) กิจกรรมที่บ้าน นักวิทยาศาสตร์น้อย 3) ครูนำแนวคิด ต่าง ๆ มาบริหาร จัดการเรียนการสอน	2) ควรมีการส่งเสริมครูใช้กระบวนการ จัดกิจกรรมที่บ้านมักวิทยาศาสตร์น้อย 3) ควรปฏิบัติตามแนวทางของกระทรวง และต้นสังกัด 4) ควรมีการสนับสนุนครูจัด กระบวนการเรียนการสอน ตามหลักสูตร 5) ควรมีการส่งเสริมการจัดการศึกษา แบบยืดหยุ่น	

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ผู้ให้ข้อมูล 1	ผู้ให้ข้อมูล 2	ผู้ให้ข้อมูล 3	ผู้ให้ข้อมูล 4	ผู้ให้ข้อมูล 5	ผู้ให้ข้อมูล 6	ผู้ให้ข้อมูล 7	สรุป	
3. แนวทางด้านการศึกษา เน้นเด็กเป็นสำคัญ	1) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) คัดกรองเด็กรายบุคคล	1) สร้างปฏิสัมพันธ์ที่อบอุ่นและสนุกสนาน 2) ครูอย่าใช้อารมณ์กับเด็ก	1) ปฏิบัติตามแนวนโยบายหลักของต้นสังกัด 2) ใช้กิจกรรม BBL ในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก 3) จัดกิจกรรมให้เด็กได้มีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน	1) พัฒนาเด็กให้มีความสามารถในการครบทั้ง 4 ด้าน 2) ลงมือปฏิบัติจริงทั้งในและนอกห้องเรียน 3) ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเรียนรู้ร่วมกับเด็ก	1) ให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกด้าน 2) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) จัดกิจกรรมให้มีส่วนร่วมร่วมกับเด็ก	1) ปฏิบัติตามนโยบายของ สพฐ. 2) ให้ครูมีความร่วมมือกับเอกชนในการพัฒนาเด็ก 3) พัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในการจัดอบรมครู	1) ให้อาจารย์ 2) ปฏิบัติตามนโยบายบุคคล 3) ส่งผลการประเมินผลการพัฒนาเด็กทุกปีการศึกษา 3) ใช้กระบวนการนิเทศในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก	1) ให้อาจารย์ 2) ปฏิบัติตามนโยบายบุคคล 3) ส่งผลการประเมินผลการพัฒนาเด็กทุกปีการศึกษา 3) ใช้กระบวนการนิเทศในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก	1) ให้ความสำคัญกับนโยบาย 2) ให้ความสำคัญกับครูผู้สอนร่วมกับ 3) ให้ความสำคัญกับครูผู้สอนร่วมกับ 4) ให้ความสำคัญกับครูผู้สอนร่วมกับ 5) ให้ความสำคัญกับครูผู้สอนร่วมกับ
4. แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมและการเรียนรู้	1) ความปลอดภัยในทุกด้าน 2) จัดสภาพให้เหมาะสม 3) จัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ	1) ให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน	1) สิ่งแวดล้อมต้องเอื้อต่อการพัฒนาการของเด็ก 2) ห้องเรียนสะอาดปลอดภัย 3) มีมุมประสบการณ์ 4) รับประทานอาหารสุกสะอาด	1) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยจัดสภาพแวดล้อม 2) แสง เสียง อุณหภูมิ ให้มีความเหมาะสม 3) การจัดมุมประสบการณ์ 4) รับประทานอาหารสุกสะอาด	1) จัดห้องเรียน 2) แสง เสียง อุณหภูมิ ให้มีความเหมาะสม 3) การจัดมุมประสบการณ์	1) ผู้บริหารสนับสนุนตามกำลังคนของโรงเรียน 2) งบประมาณของโรงเรียน	1) การบริหารงานบุคคล 2) งบประมาณให้ความรู้แก่ครู	1) ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม 2) ให้ความสำคัญต่อความปลอดภัย 3) ให้ความสำคัญต่อครูผู้สอน 4) ให้ความสำคัญต่อครูผู้สอน 5) ให้ความสำคัญต่อครูผู้สอน	

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ผู้ให้ข้อมูล 1	ผู้ให้ข้อมูล 2	ผู้ให้ข้อมูล 3	ผู้ให้ข้อมูล 4	ผู้ให้ข้อมูล 5	ผู้ให้ข้อมูล 6	ผู้ให้ข้อมูล 7	สรุป	
6. แนวทางด้าน การพัฒนาครู	1) ครูควรมีความรู้ ตามมาตรฐาน	1) ผู้บริหารเข้ามามีบท ชั้นเรียนเป็นประจำ 2) ส่งเสริมให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างครูกับครู และครูกับผู้บริหาร สถานศึกษา	1) ส่งเสริมให้ครู ได้รับการพัฒนา ตามที่หน่วยงานต้น สังกัดจัดขึ้น 2) มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในกลุ่มครู	1) ส่งเสริมให้ครูได้ ไปอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน แล้วนำมาต่อยอด 2) ส่งเสริมให้ศึกษา เพิ่มเติม	1) จัดอบรม แนะนำ แลกเปลี่ยนรู้ 2) พัฒนาตนเองโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ	1) ประชาสัมพันธ์ ให้ครูได้รับทราบ ในการพัฒนาตนเอง 2) การส่งผลงาน เพื่อรับเกียรติบัตร	1) ให้ครูพัฒนาตนเอง ในการศึกษากับเด็ก ส่งผลงานเข้าร่วม แข่งขัน 2) การส่งผลงาน เพื่อรับเกียรติบัตร	1) ครูมีการส่งเสริมให้ครูฝึกฝนตนเอง ให้มีความรู้ตามมาตรฐาน 2) ครูมีการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างครูกับครูและครูกับ ผู้บริหาร 3) ครูมีการส่งเสริมให้ครูได้รับการ พัฒนาที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดขึ้น 4) ครูมีการพัฒนาตนเองโดยใช้ เทคโนโลยีต่าง ๆ 5) ครูมีการประชาสัมพันธ์ให้ครูได้รับ ทราบเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง 6) ครูมีการส่งเสริมให้ครูส่งผลงาน เข้าร่วมประกวดหรือแข่งขันต่าง ๆ เพื่อรับ เกียรติบัตรเป็นการกระตุ้นคุณภาพ ของผลงาน	

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ข้อ ได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 สรุปได้ ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยึดหยุ่น ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น และด้านการพัฒนาครูมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีผลการพิจารณารายด้านเรียงตามลำดับได้ ดังนี้

1.1 ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน

สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา เป็นรายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือ และสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน ในการดูแลพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สถานศึกษามีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ผู้แทนทางศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา สถานศึกษามีการใช้สถานที่ในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาในท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ ของโรงเรียน สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับ นโยบาย เป้าหมาย กิจกรรม กฎระเบียบ และสวัสดิการต่าง ๆ ของโรงเรียน ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมีการกำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ ตามลำดับ

1.2 ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น

สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการจัด ประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สถานศึกษามีการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย มากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษามีการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการโดยการปรับเปลี่ยนกิจกรรม การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ สถานการณ์ บริบทหรือวิถีชีวิตจริงของเด็ก สถานศึกษามีการสนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม และสถานศึกษามีการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการอย่างเป็น องค์กรรวม สมดุล และต่อเนื่อง สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง เหมาะสมกับวัย อายุ วุฒิภาวะ ตามลำดับ

1.3 ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ

สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการเน้น เด็กเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย

จากมากไปน้อย พบว่า สถานศึกษามีการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการ ความสนใจ และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่มากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษามีการประเมิน พัฒนาการเด็กตามสภาพจริง และนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัด ประสบการณ์ และพัฒนาเด็ก ครูเป็นผู้สนับสนุนและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ร่วมเรียนรู้ไปกับเด็ก และสถานศึกษามีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ตามลำดับ

1.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้

สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการจัด สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวก ระหว่างเด็กกับเด็กและเด็กกับครูมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม ภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สถานศึกษามีพื้นที่และอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการทำ กิจกรรมที่หลากหลาย และสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก อบอุ่น ปลอดภัย เป็นมิตร มีอิสระ และท้าทาย

1.5 ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น

สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการเรียนรู้ ผ่านการเล่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้นำในการเล่นอย่างอิสระ มีโอกาส เลือกได้ตามความชอบ ความสนใจ และสามารถเล่นได้อย่างเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้มีโอกาสเล่นร่วมกัน โดยเป็นกิจกรรมที่เด็ก มีความสนใจ เพื่อลองผิดลองถูก และฝึกฝนทักษะ และสถานศึกษามีการสร้างสรรค์พื้นที่เล่น ตามบริบทพื้นที่ สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กที่กระตุ้นการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมบรรยากาศ ในการเล่นให้เกิดความรักและความอบอุ่น สถานศึกษามีสถานที่กว้างขวางเพียงพอ และปลอดภัย สำหรับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และมีอุปกรณ์การเล่นที่มากพอสำหรับเด็ก และสถานศึกษามีการจัดตารางเรียนให้เด็กมีช่วงเวลาเล่นได้อย่างอิสระ ตามลำดับ

1.6 ด้านการพัฒนาครู

สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการพัฒนาครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มากที่สุด รองลงมา คือ สถานศึกษามีการทำวิจัยและพัฒนาสื่อรูปแบบ วิธีการ หรือนวัตกรรมสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่เสมอ ผู้บริหาร และบุคลากร มีโอกาสได้ร่วมกันแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยกันเติมเต็ม วิชาคุณวิชาการ และสะท้อนการทำงานร่วมกัน และสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันโดยนำวิธีการหรือเทคนิคการจัดประสบการณ์ที่ได้ผลดีมาแบ่งปันกับเพื่อนครูอยู่เสมอ ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 โดยการนำเสนอในส่วนนี้ จะเป็นการนำเสนอแนวทาง การบริหารตามลำดับความสำคัญของสภาพการบริหาร ที่ได้จากผลการวิเคราะห์ในส่วนที่ 1 ซึ่งลำดับที่ 1 คือ ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน รองลงมา คือ ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น และด้านการพัฒนาครู ตามลำดับ รายละเอียดของผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน

แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน คือ ควรมีการประสานความร่วมมือและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดยเฉพาะผู้ปกครองและชุมชน ให้ดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาได้รับ

การยอมรับจากชุมชน ผู้ปกครอง ทำให้ชุมชนและผู้ปกครองรักและหวงแหนสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

2.2 ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น

แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการจัดประสบการณ์ คือ ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 โดยให้สถานศึกษาใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ควรจัดประสบการณ์แบบบูรณาการและยืดหยุ่น ให้เด็กได้คิด วางแผน ตัดสินใจ และลงมือกระทำ โดยใช้กิจกรรมบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย มาจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ผู้บริหารและครูต้องปฏิบัติตามแนวทางของต้นสังกัด ครูควรมีการกำหนดเป้าหมายของทฤษฎีและรูปแบบการจัดประสบการณ์ให้ชัดเจน เพื่อจะช่วยให้ครูสามารถเลือกรูปแบบไปใช้ได้ถูกต้องและตรงกับจุดมุ่งหมาย

2.3 ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ

แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ คือ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือครู ในเรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามมาตรฐานและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีการสื่อสารหลากหลายช่องทาง เพื่อให้ผู้บริหารและครูได้รับความรู้ในการนำมาพัฒนาเด็กนักเรียน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี ผู้บริหารและครูควรดำเนินงานตามหลักนโยบายด้วยความยืดหยุ่นตามบริบทของเด็กและสถานศึกษา ผู้บริหารและครูควรต้องมีทักษะในการบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็ก อีกทั้ง ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับเด็กนักเรียน ให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะการดำรงชีวิตและให้เด็กได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม คือ ให้เป็นคนดี คนเก่ง คนมีความสุข สามารถอยู่รอดจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย

2.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้

แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ คือ ควรมี

การส่งเสริมให้ปฏิบัติตามนโยบายของต้นสังกัด ที่มีนโยบายเกี่ยวกับห้องเรียนคุณภาพ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในห้องเรียนควรจัดให้เหมาะสม เช่น อุณหภูมิ แสงสว่าง เสียงรบกวน การจัดมุมประสบการณ์ควรจัดให้สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่น และครุภัณฑ์ที่จัดให้เด็กนักเรียนควรมีความหลากหลาย จัดห้องเรียนให้ดูมีชีวิต อบอุ่น มีความปลอดภัย และสะอาดเป็นระเบียบ ในส่วนของห้องเรียน อาคารเรียน ต้องหมั่น ตรวจสอบดูแล ซ่อมแซมให้มั่นคง ส่งเสริมให้ทุกคนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งครูกับครู ครูกับนักเรียน ครูกับผู้ปกครองและชุมชน

2.5 ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น

แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น เนื่องจากการเล่นของเด็กมีความจำเป็น และสำคัญกับเด็กเป็นอย่างยิ่ง ถือได้ว่าเป็นหัวใจของการเรียนรู้ของเด็กและเป็นการส่งเสริมทักษะ ดังนั้น ครูต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเล่นให้เกิดการเรียนรู้ และให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี และเหมาะสม ปล่อยให้เด็กสามารถเล่นได้อย่างอิสระทั้งในและนอกห้องเรียน ภายในห้องเรียน ควรจัดให้มีมุมต่าง ๆ และอุปกรณ์การเล่นที่หลากหลาย ควรให้เด็กเป็นคนเลือกเล่นกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเอง โดยครูเป็นผู้ร่วมเล่น และคอยตั้งคำถามเพื่อขยายความคิดของเด็กเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหา การสอน และประดิษฐ์ สื่อ ของเล่น โดยการใช้วัสดุจากท้องถิ่น เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้ปกครองและชุมชน

2.6 ด้านการพัฒนาครู

แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาครู คือ ควรมีการส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรแนะนำแหล่งเรียนรู้ เช่น โรงเรียนต้นแบบ สนับสนุนให้ครูได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง และให้ครูนำ เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยพัฒนาตนเอง ในเรื่องการอบรม การจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับเด็ก ครูต้องมีความรู้และแนวทางการจัดการศึกษาตามนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในครั้งนี้ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้ง 2 ข้อ ได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ผลการศึกษาสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผลการศึกษาสภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในแต่ละด้านสามารถนำมาอภิปรายตามลำดับได้ ดังนี้

1.1 ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ครู และนักเรียนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน มีการประสานความร่วมมือ และสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัวและชุมชนในการดูแลพัฒนาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อีกทั้งมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ผู้แทนทางศาสนา และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพิมล ถาวรคุณ (2558, หน้า 110) ที่ได้ศึกษา การจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชนโรงเรียนบ้านกลางวิทยานุกูล อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ผลการวิจัย พบว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชน โรงเรียนบ้านกลางวิทยานุกูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น ในภาพรวม-อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการสนับสนุนให้เด็กได้ แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย มีการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการ โดยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ สถานการณ์ บริบท หรือวิถีชีวิตจริงของเด็ก และสนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว จากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม สอดคล้อง กับปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ที่กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่ว่า แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจ ของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่า ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาภา อิ่มเงิน (2564, หน้า 103) ที่ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า ศูนย์พัฒนา เด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า มีการจัดการศึกษาให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทาง ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ตามวัยกิจกรรมมีการสอดแทรกการพัฒนา อารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ การจัดกิจกรรมประจำวันมีการส่งเสริม จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กอย่างเหมาะสม มีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้เด็ก สามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

1.3 ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการ ความสนใจ และบริบท ของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ มีการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริง และนำผลการประเมิน พัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์ และพัฒนาเด็กโดยครูเป็นผู้สนับสนุน และมี ผู้อำนวยการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และร่วมเรียนรู้ไปกับเด็ก ซึ่งสอดคล้อง

กับงานวิจัยของ สุพิชญา พันธุ์เดช (2563, หน้า 87) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับครู อีกทั้ง มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษดา บุญญะสิทธิ์, พรวิรัชต์ ลังกะสุตร และกมลชนก ไพโรจน์ (2565, หน้า 210) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.5 ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้นำในการเล่นอย่างอิสระ มีโอกาสเลือกได้ตามความชอบ ความสนใจ และสามารถเล่นได้อย่างเป็นตัวของตัวเอง มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้มีโอกาสเล่นร่วมกัน โดยเป็นกิจกรรมที่เด็กมีความสนใจเพื่อลองผิดลองถูก และฝึกฝนทักษะ มีการสร้างสรรค์พื้นที่เล่นตามบริบทพื้นที่ สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กที่กระตุ้นการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมบรรยากาศในการเล่นให้เกิดความรักและความอบอุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทับทิม หุ่นศิริ (2562, หน้า 56) ที่ได้พัฒนาชุดการสอนเชิงปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธีการเรียนแบบปนเล่น เรื่อง คำศัพท์ภาษาจีน สำหรับเด็กนักเรียนชั้นปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา พบว่า ชุดการสอนเชิงปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธีการแบบเรียนปนเล่น เรื่อง คำศัพท์ภาษาจีน สำหรับเด็กนักเรียนชั้นปฐมวัย มีคุณภาพด้านเนื้อหาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.6 ด้านการพัฒนาครู

ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการพัฒนาครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการทำวิจัยและพัฒนาสื่อ รูปแบบ วิธีการหรือนวัตกรรมสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มะसानุสึ อาลี (2562, หน้า 94) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานความรู้ผู้ประกอบการวิชาชีพครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายมายอพัฒนา จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัย พบว่า ระดับความต้องการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานความรู้ของผู้ประกอบการวิชาชีพครูในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายมายอพัฒนา จังหวัดปัตตานี จากการศึกษาโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ระดับความต้องการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบการวิชาชีพครู ในภาพรวมทั้ง 11 มาตรฐาน อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 สามารถนำมาอภิปรายตามลำดับ ได้ดังนี้

2.1 ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน

แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน คือ ควรมีการประสานขอความร่วมมือและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน โดยมีการประชุมผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และรับฟังความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนันท์ มั่นคง (2562, หน้า 153) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ควรให้ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละศูนย์มีการเชิญตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนเข้าร่วมประชุม

เพื่อวางแผนปฏิทินวิชาการ วางแผนจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของศูนย์ รวมทั้งแผนการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก และการคัดเลือกสื่อการเรียนการสอนให้กับเด็ก แนวทางจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กให้สอดคล้องกับบริบทและสังคมในท้องถิ่นของเด็ก

2.2 ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น

แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น คือ ควรมีการสนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ อีกทั้งให้ครูใช้กระบวนการจัดกิจกรรมบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมควรมีความยืดหยุ่น โดยส่งเสริมครูให้มีการนำทฤษฎี รูปแบบการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรม โดยมีการกำหนดเป้าหมายของทฤษฎีและรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อจะช่วยให้ครูสามารถเลือกรูปแบบไปใช้ได้ถูกต้อง และตรงกับจุดมุ่งหมายของการสอน สอดแทรกจริยธรรม การมีวินัย ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลณพัฒน์ พัลลัญจกรรัตน์ (2561, หน้า 174) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาปฐมวัย: นโยบายและการจัดการเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า ครูสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้โดยการลงมือปฏิบัติ เช่นเดียวกับการเชิญชวนให้นักเรียนร่วมลงมือกับครูด้วย ครูจะอาศัยโอกาสดังกล่าวนี้ ในการสังเกตการณ์การทำงานและร่วมแบ่งปันประสบการณ์ที่ค้นพบด้วยกัน การเรียนรู้ลักษณะนี้จะช่วยให้ครูผู้สอนที่จะทำให้ก้าวกระโดดจากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ เพราะการเรียนการสอนในยุคใหม่ไม่เพียงแต่สอนนักเรียน แต่ยังต้องดูแลและสร้างความสัมพันธ์กับพวกเขาด้วยกระบวนการของการเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหาเป็นขั้นตอนสำคัญ ครูจะกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งคำถามและตรวจสอบคำถามของพวกเขา วิธีการเช่นนี้จะทำให้หลักสูตรมีความหมายมากขึ้น บทเรียนไม่จำเป็นต้องจบลงด้วยคำตอบที่ถูกต้อง แต่ควรจะเป็นคำตอบที่สามารถขยายผลไปสู่การตั้งคำถามของผู้เรียนต่อไป ความคิดของนักเรียนมีคุณค่า นักเรียนจะใช้พัฒนาความหมายของตนเองแทนการถ่ายโอนความรู้จากครู โดยจะเน้นการคิดเชิงวิพากษ์มากกว่าข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีความหมายและน่าสนใจสำหรับนักเรียน พวกเขาควรได้รับการสร้าง พัฒนา และประยุกต์ใช้ความรู้หรือทักษะเพิ่มเติม พวกเขาควรจะมีทางเลือกและได้รับโอกาสที่จะเป็นนักวางแผนและผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อช่วยให้เด็กที่จะใช้ประโยชน์จากความรู้ในสถานการณ์ใหม่ ควรจะเป็น การสนับสนุนในการหาคำตอบสำหรับคำถามของตัวเองโดยใช้การวิเคราะห์

2.3 ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ

แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ คือ ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือครูในเรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมให้กับเด็กนักเรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีการสื่อสารหลากหลายช่องทาง เพื่อให้ผู้บริหารและครูได้รับความรู้ในการนำมาพัฒนาเด็กนักเรียน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี เพื่อสร้างบรรยากาศให้เกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับเด็ก ผู้บริหารและครูควรดำเนินงานตามหลักนโยบายจากทางต้นสังกัดด้วยความยืดหยุ่นตามบริบทของเด็กและสถานศึกษา ผู้บริหารและครูควรมีทักษะในการบริหารและการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสม และให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับเด็กนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีทักษะการดำรงชีวิตและให้เด็กได้รับการพัฒนาการแบบองค์รวม คือ ให้เป็นคนดี คนเก่ง คนมีความสุข สามารถอยู่รอดจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย สอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (2560, หน้า 41) ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หลักการจัดประสบการณ์ ข้อ 1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

2.4 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้

แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ คือ ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการปฏิบัติตามนโยบายของต้นสังกัด ที่มีนโยบายเกี่ยวกับห้องเรียนคุณภาพ ภายในห้องเรียนควรจัดให้เหมาะสมเช่น อุณหภูมิ แสงสว่าง เสียงรบกวน การจัดมุมประสบการณ์ควรจัดให้สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เครื่องเล่น และครุภัณฑ์ที่จัดให้เด็กนักเรียนควรมีความหลากหลาย จัดห้องเรียนให้ดูมีชีวิตอบอุ่น มีความปลอดภัย และสะอาดเป็นระเบียบในส่วนของห้องเรียน อาคารเรียนต้องหมั่นตรวจสอบดูแล ซ่อมแซมให้มั่นคง ส่งเสริมให้ทุกคน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งครูกับครู ครูกับนักเรียน และครูกับผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนันท์ มั่นคง (2562, หน้า 152) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหา และแนวทางการจัดการศึกษาคุณนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า

ควรจัดพื้นที่ให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ และมีเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก อยู่ในสภาพดีและปลอดภัยต่อเด็ก จัดห้องเรียน ให้มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเท ได้สะดวก ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละศูนย์มีการเปิดหน้าต่าง เปิดไฟ เปิดพัดลมทุกเช้า เพื่อให้ อากาศภายในห้องถ่ายเทและระบายอากาศ และภายนอกห้องของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการปลูกต้นไม้ตามความเหมาะสมของแต่ละศูนย์เพื่อเพิ่มความร่มรื่นและคลายร้อนของ ห้องเรียน

2.5 ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น

แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น เนื่องจากการเล่นของเด็กมีความจำเป็น และสำคัญกับเด็กเป็นอย่างยิ่ง ถือได้ว่าเป็นหัวใจของการเรียนรู้ของเด็ก และเป็นการส่งเสริม ทักษะ ครูต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กเล่นให้เกิดการเรียนรู้ และให้เด็กมีการพัฒนา ปล่อยให้ เด็กสามารถเล่นได้อย่างอิสระทั้งในและนอกห้องเรียน ภายในห้องเรียนควรจัดให้มีมุมต่าง ๆ และอุปกรณ์การเล่นที่หลากหลาย ควรให้เด็กเป็นคนเลือกเล่นกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตัวเอง โดยครูเป็นผู้ร่วมเล่นและคอยตั้งคำถามเพื่อขยายความคิดของเด็กเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดหา การสอน และประดิษฐ์ สื่อ ของเล่นโดยการใช้วัสดุจากท้องถิ่น เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย (2560, หน้า 41) ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หลักการจัดประสบการณ์ ข้อ 1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุล และต่อเนื่อง

2.6 ด้านการพัฒนาครู

แนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาครู คือ ควรมีการส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของแนะนำแหล่งเรียนรู้ เช่น โรงเรียนต้นแบบให้ครู ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาตนเองและได้รับประสบการณ์ที่กว้างมากขึ้น สามารถที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาต่อยอด ส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยพัฒนา ตนเองในเรื่อง การอบรม การจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับเด็ก ครูจะต้อง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของตนเองโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา ครูต้องมีความรู้และแนวทางการจัดการศึกษา ตามนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นแนวทางใน การปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อนำพาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ ดำรงตนอยู่ได้อย่างมีความสุข

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนันท์ มั่นคง (2562, หน้า 150) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษา ปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ควรให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบางปลา มีการจัดส่งบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 5 ศูนย์ ไปอบรม สัมมนา เพื่อส่งเสริมศักยภาพของบุคลากร เช่น จัดอบรมภาษาอังกฤษแก่บุคลากร จัดอบรมสื่อนวัตกรรมแก่บุคลากรส่งบุคลากรไปอบรมเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย และนำบุคลากรของศูนย์ไปศึกษาดูงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอื่น ๆ เป็นประจำทุกปี ทำให้บุคลากรได้ประสบการณ์ที่แปลกใหม่ เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็ก บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศูนย์อื่น ๆ และเป็น การสร้างเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระหว่างอำเภอและจังหวัด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ สถานศึกษาควรสร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง มีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านและส่งเสริมให้มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
2. ด้านการจัดประสบการณ์ สถานศึกษาควรมีการสนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม สมดุลและต่อเนื่องสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองเหมาะสมกับวัย อายุวุฒิภาวะ
3. ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น สถานศึกษาควรมีสถานที่ที่กว้างขวาง เพียงพอและปลอดภัย มีอุปกรณ์การเล่นที่มากพอสำหรับเด็ก และมีการจัดตารางเรียนให้เด็กมีช่วงเวลาเล่นได้อย่างอิสระ
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีพื้นที่และอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมที่หลากหลาย อีกทั้งส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก อบอุ่น ปลอดภัย เป็นมิตรมีอิสระและท้าทาย
5. ด้านการพัฒนาครู ผู้บริหาร และบุคลากรควรมีโอกาสได้ร่วมกันแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
6. ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อ แม่ ชุมชน สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนผ่านสื่อประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงมีการใช้สถานที่ในชุมชน ราษฎร์ชาวบ้านและภูมิปัญญา

ในท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กำกับ และติดตาม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนารูปแบบหรือโมเดลในการดำเนินงานตามนโยบายการบริหารการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาครู และด้านการประสานความร่วมมือพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน เพื่อให้สถานศึกษามีรูปแบบหรือโมเดลในการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และเกิดประสิทธิผลในการดำเนินงานสูงสุด

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และอุปสรรคของการดำเนินงานตามนโยบายการบริหารการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางที่หน่วยงานต้นสังกัดจะสามารถให้การส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษาในการดำเนินงานตามนโยบายได้อย่างถูกต้องและตรงประเด็น นำไปสู่ความมีประสิทธิผลของสถานศึกษาภายใต้สังกัด ต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **นโยบายและแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย**. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กรุงเทพฯ.
- กฤษดา บุญญะสิทธิ์, พรรษต์ ลังกะสูตร และกมลชนก ไพโรจน์. (2565). การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. **วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, 9(3), 203–220
- กุลณพัฒน์ พัชฐิณทรรัตน์. (2561). **การจัดการศึกษาปฐมวัย: นโยบายและการจัดการเชิงพุทธบูรณาการ**. ดุษฎีนิพนธ์ พศ.ด., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2557). **เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2566, จาก drkanchit.com/general_articles/articles/general_24.html.
- จรุณี แก้วเอี่ยม. (2557). **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ**. สงขลา: ชานเมือง.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). **การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เฉลิมชัย หาญกล้า. (2559). **การบริหารการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ชนากา อิ่มเงิน. (2564). **แนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ ร.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ณัฐลา วินิจนัยภาค. (2555). **นโยบายสาธารณะ : แนวทางในการศึกษาแบบสหวิทยาการ**. กรุงเทพฯ: ตุลา.

- ณัฐนันท์ มั่นคง. (2562). การศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัด
สมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- ณัฐพิมพ์ล ถาวรคุณ. (2558). การจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชนโรงเรียน
บ้านกลางวิทยานุกูล อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเนชั่น, ลำปาง.
- ดวงพร โตทัพ. (2556). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัยของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสระพัฒนา อำเภอกำแพงแสน
จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., วิทยาลัยทองสุข, กรุงเทพฯ.
- ทับทิม หุ่นหิรัญ. (2562). การพัฒนาชุดการสอนเชิงปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธีการแบบเรียน
ปนเล่น เรื่อง คำศัพท์ภาษาจีน สำหรับเด็กนักเรียนชั้นปฐมวัย. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ธวัชชัย แสงดวง. (2565). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา
ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18
จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ชลบุรี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ:
คุรุสภา.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2557). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.
กรุงเทพฯ: ตีรณสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2544). นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี
(พิมพ์ครั้งที่ 6), กรุงเทพฯ: เนติกุล.
- ประภาพรธรณ รักเลี้ยง. (2556). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก:
มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ปรัชญา เวสารัชช์ (2562). ความต้องการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานความรู้
ผู้ประกอบการวิชาชีพครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายมายอพัฒนา จังหวัดปัตตานี.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2562 (30 เมษายน 2562).
ราชกิจจานุเบกษา. 136(56ก), หน้า 9.

- พิมพ์พร จารุจิตร. (2559). **ภาวะผู้นำกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21**. อุดรธานี: คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ภาณุพงศ์ โสโนโชติ. (2562). **การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., วิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ภรดี อนันต์นาวิ. (2555). **หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). ชลบุรี: มนต์รี.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ ไตรวณะบุตร. (2542). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มยุรี อนุমানราชชน. (2556). **นโยบายสาธารณะ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- มะसानุสี อาลี. (2562). **ความต้องการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานความรู้ผู้ประกอบการวิชาชีพครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายมายอพัฒนา จังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุค พับลิเคชันส.
- วรเดช จันทรศร. (2554). **ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- เวสารัชช. (2554). **หลักการจัดการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ศิริ ถีอาสนา. (2557). **เทคนิคการจัดการคุณภาพแนวใหม่ : แนวคิด หลักการสู่การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศุภชัย ยาวะประภาส. (2554). **นโยบายสาธารณะ** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมมา รณิธย์. (2560). **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. (2565). **งานขอมูลสารสนเทศ กลุมนโยบายและแผน. (2565). สารสนเทศทางการศึกษา ปการศึกษา 2565**. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **รายงานการศึกษา สภาวะการณ์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุดารัตน์ อุปปะ (2559). **สภาพและแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุพิชญา พันธุ์เดช. (2563). **การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ**. วิทยานิพนธ์. กศ.ด., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุวิมล ตีรกันนัท. (2551). **การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณี ทองนพคุณ. (2558). **การศึกษายาทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- Barnard, C. I. (1970). **The Function of Executive**. Cambridge, Massachusetts: Harvard University.
- Brian, W. H. & Lewis A. G. (1984). **Policy analysis for the real world**. Oxford: Oxford University Press.
- Chang, Y. N. and Campo-Flores, F. (1980). **Business Policy and Strategy**. Beverley Hills, CA: Sage.

Cheema, G. S. and Rondinelli, D. A. (1983). **Decentralization and Development: Policy Implementation in Developing Countries**. Beverley Hills, CA: Sage.

Friedrich, C. J. (1963). **Constitutional Government**. New York: McGraw-Hill.

Jesse, B. (1999). **Essentials of Psychological Testing**. New York: Harper & Row.

Koontz, H and Odonnell, C. (2001). **Essentials of Management**. New York: McGraw-Hill.

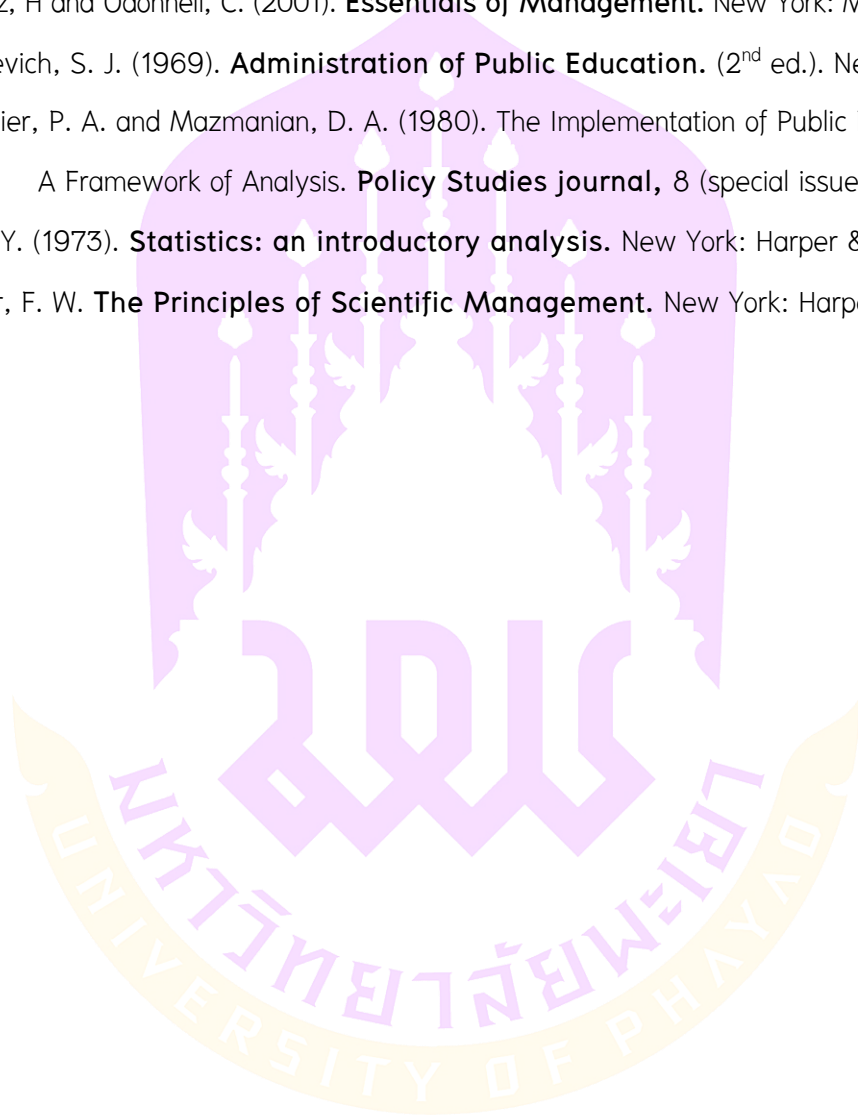
Knezevich, S. J. (1969). **Administration of Public Education**. (2nd ed.). New York.

Sabatier, P. A. and Mazmanian, D. A. (1980). The Implementation of Public Policy:

A Framework of Analysis. **Policy Studies journal**, 8 (special issue), 538–550.

Taro, Y. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. New York: Harper & Row.

Taylor, F. W. **The Principles of Scientific Management**. New York: Harper, 1916.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายแผนงาน และพัฒนาคุณภาพนิสิต สถานที่ทำงาน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
2. นางสาวพรทิพา พุทธวงศ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
3. นายบัญชา เตปินยะ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านใหม่แม่ยางมีน สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านใหม่แม่ยางมีน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา
และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

2. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปหรือสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์การดำรงตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนระดับปฐมวัยและขนาด ของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่มีต่อการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน

3. คำตอบที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ดังนั้น ผลการวิจัยจึงไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านแต่ประการใด

4. การเก็บรักษาข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของท่านไว้เป็นความลับและผลการวิจัยจะนำเสนอในลักษณะภาพรวม ไม่ระบุชื่อ/ข้อมูลส่วนตัวของท่าน จึงไม่เกิดผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่ประการใด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

นางสาวพัชราภรณ์ กั้นคำ

นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ตามสภาพความเป็นจริง

1. ตำแหน่ง

- ผู้บริหารสถานศึกษา
- ครูผู้สอนระดับปฐมวัย

2. ประสบการณ์ในการทำงาน

- ดำรงตำแหน่ง 1-5 ปี
- ดำรงตำแหน่ง 6-10 ปี
- ดำรงตำแหน่งมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3. ขนาดของสถานศึกษา

- ขนาดเล็ก
- ขนาดกลาง
- ขนาดใหญ่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอนระดับปฐมวัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่แสดงความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

- ระดับ 5 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง สภาพการบริหารตามนโยบายอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
0	ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากปราชญ์ชุมชนและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	✓				

จากตัวอย่างแสดงว่า

ข้อ 0 ท่านทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องระดับการบริหาร 5 หมายถึง ท่านมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากปราชญ์ชุมชนและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการเห็นเด็กเป็นสำคัญ						
1	สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพ					
2	สถานศึกษาสร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการเล่นและฝึกปฏิบัติอย่างมีความสุข					
3	สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
4	สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงและนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์ และพัฒนาเด็ก					
5	ครูเป็นผู้สนับสนุนและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และร่วมเรียนรู้ไปกับเด็ก					
6	สถานศึกษามีการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการ ความสนใจ และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่					
ด้านการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ						
1	สถานศึกษามีการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม สมดุลและต่อเนื่อง สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ และการทำงานของสมอง เหมาะสมกับวัย อายุ วุฒิภาวะ					
2	สถานศึกษามีการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย					
3	สถานศึกษามีการสนับสนุนให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อม รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม					
4	สถานศึกษามีการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการ โดยการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ สถานการณ์ บริบทหรือวิถีชีวิตจริงของเด็ก					

ข้อ	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น						
1	สถานศึกษามีการจัดตารางเรียนให้เด็กมีช่วงเวลาดูเล่นได้					
2	สถานศึกษามีสถานที่กว้างขวางเพียงพอและปลอดภัยสำหรับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และมีอุปกรณ์การเล่นที่มากพอสำหรับเด็ก					
3	สถานศึกษามีการสร้างสรรคพื้นที่เล่นตามบริบทพื้นที่สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กที่กระตุ้นการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมบรรยากาศในการเล่นให้เกิดความรักและความอบอุ่น					
4	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้นำในการเล่นอย่างอิสระมีโอกาสเลือกได้ตามความชอบความสนใจ และสามารถเล่นได้เองเป็นของตัวเอง					
5	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กได้มีโอกาสเล่นร่วมกันโดยเป็นกิจกรรมที่เด็กมีความสนใจเพื่อลดผิดลองถูก และฝึกฝนทักษะ					
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้						
1	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก อบอุ่น ปลอดภัย เป็นมิตรมีอิสระและท้าทาย					
2	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการเรียนรู้					
3	สถานศึกษามีการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับครู					
4	สถานศึกษามีพื้นที่และอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมที่หลากหลาย					

ข้อ	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการพัฒนาครู						
1	สถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย					
2	ผู้บริหาร และบุคลากรมีโอกาสดู ร่วมกันแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยกันเติมเต็ม วิชาเกษียณธรรม และสะท้อนการทำงานร่วมกัน					
3	สถานศึกษามีการทำวิจัยและพัฒนาสื่อ รูปแบบ วิธีการ หรือนวัตกรรมสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่เสมอ					
4	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยนำวิธีการหรือเทคนิคการจัดประสบการณ์ ที่ได้ผลดีมาแบ่งปัน กับเพื่อนครูอยู่เสมอ					
ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน						
1	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือและสร้างความรู้ ความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน ในการดูแล พัฒนาและการจัดกิจกรรม การเรียนรู้					
2	สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับ นโยบาย เป้าหมาย กิจกรรม กฎระเบียบ และ สวัสดิการ ต่าง ๆ ของโรงเรียน ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง					
3	สถานศึกษามีการใช้สถานที่ในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน					
4	สถานศึกษามีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ผู้แทนทางศาสนา และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา					
5	ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน					
6	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมีการกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ					

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์สำหรับการตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารตามนโยบายการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประเด็นคำถามหลักในการสัมภาษณ์มี ดังนี้

1. แนวทางการบริหารตามนโยบายการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

1.1 ท่านมีแนวทางการบริหารส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของเด็กระดับปฐมวัยในด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญหรือการพัฒนาเด็กให้มีความสมดุลทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

1.2 ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563-2565 ได้ให้นโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กท่านมีแนวทางการบริหารสถานศึกษาในด้านนี้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

....

1.3 ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารท่านคิดว่าการเรียนรู้ผ่านการเล่นของเด็กในระดับปฐมวัยมีความสำคัญหรือจำเป็นต่อเด็กมากน้อยแค่ไหนและท่านมีแนวทางในการบริหารในการส่งเสริมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของเด็กระดับปฐมวัยในด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่นของเด็กอย่างไร

.....

.....

.....

1.4 ท่านมีแนวทางการบริหารและส่งเสริมสถานศึกษาในด้านการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

1.5 ท่านมีนโยบายหรือแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีโอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

1.6 ท่านมีแนวทางการบริหารในการประสานความร่วมมือและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนในการดูแลพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของเด็กอย่างไร

.....

.....

.....

ขอบคุณค่ะ

ภาคผนวก ค แสดงผลการหาค่าคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการศึกษาและการเรียนรู้
สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เชียงราย เขต 2

คำชี้แจง

การวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านไว้เป็นความลับในการวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
ในการตรวจสอบเครื่องมือของการค้นคว้าอิสระ โดยมีความหมายดังนี้

+ 1 หมายถึง เนื้อหาสอดคล้อง ถูกต้องและเหมาะสม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

- 1 หมายถึง ข้อความ เนื้อหา ไม่สอดคล้อง และไม่เหมาะสม

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในครั้งนี้

พัชราภรณ์ กั้นคำ

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ฉบับที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการบริหารตามนโยบายการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอน

นิยามศัพท์เฉพาะ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
1. ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากการฝึกคิดและลงมือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ให้เด็กฝึกใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการทำ วางแผน ตัดสินใจ ลงมือทำ และนำเสนอ รวมทั้งสะท้อนความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่คิด ความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้ โดยครูเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการ ความสนใจ และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่	1. สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์ ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2. สถานศึกษาสรางโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการเล่นและฝึกปฏิบัติ อย่างมีความสุข	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	3. สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	4. สถานศึกษามีการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริง และนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์ และพัฒนาเด็ก	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	5. ครูเป็นผู้สนับสนุนและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และร่วมเรียนรู้ไปกับเด็ก	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	6. สถานศึกษามีการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการ ความสนใจ และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

นิยามศัพท์เฉพาะ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
2. ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยึดหยุ่น หมายถึง การพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม สมดุลและต่อเนื่องสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองเหมาะสมกับวัย อายุ วุฒิภาวะ และลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคลรวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความสนใจ สถานการณ์ บริบทหรือวิถีชีวิตจริงของเด็ก	1. สถานศึกษามีการพัฒนาเด็กให้ มีพัฒนาการอย่าง เป็นองค์รวม สมดุลและ ต่อเนื่อง สอดคล้องกับ จิตวิทยาพัฒนาการ และการทำงานของสมอง เหมาะสมกับวัย อายุ วุฒิภาวะ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2. สถานศึกษา มีการสนับสนุนให้เด็กได้ แสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง ที่เหมาะสมกับวัย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	3. สถานศึกษา มีการสนับสนุนให้เด็กได้มี ปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัวจาก การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	4. สถานศึกษามีการพัฒนา เด็กให้ มีพัฒนาการ โดย การปรับเปลี่ยนกิจกรรม การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ความสนใจ สถานการณ์ บริบทหรือวิถีชีวิตจริง ของเด็ก	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

นิยามศัพท์เฉพาะ	ข้อความถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
3. ด้านการเรียนรู้ ผ่านการเล่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ ผ่านการเล่นที่หลากหลายและ มีความหมายต่อการพัฒนา เด็ก ทั้งการเล่นอิสระ การเล่นร่วมกันและการเล่น ที่มีข้อตกลงในกิจกรรมที่เด็ก จัดจ้อใส่ใจ ได้รับแรงบันดาลใจ ได้วางแผนด้วยตนเองลงมือ ลงมือ ฝึกฝนทักษะ และการคิดแก้ปัญหา	1. สถานศึกษามีการจัดตาราง เรียนให้เด็กมีช่วงเวลาเล่น ได้อย่างอิสระ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2. สถานศึกษามีสถานที่ กว้างขวางเพียงพอ และ ปลอดภัยสำหรับการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ และมีอุปกรณ์การเล่น ที่มากพอสำหรับเด็ก	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	3. สถานศึกษามีการสร้างสรรค พื้นที่เล่นตามบริบทพื้นที่ สภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก ที่กระตุ้นการเรียนรู้ พร้อมทั้ง ส่งเสริมบรรยากาศในการเล่น ให้เกิดความรักและความอบอุ่น	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	4. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้เด็ก เป็นผู้นำในการเล่นอย่างอิสระ มีโอกาสเลือกได้ตามความชอบ ความสนใจและสามารถเล่นได้ อย่างเป็นตัวของตัวเอง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	5. สถานศึกษาจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้เด็กได้มีโอกาส เล่นร่วมกันโดยเป็นกิจกรรมที่เด็ก มีความสนใจ เพื่อลงมือลงมือ และฝึกฝนทักษะ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

นิยามศัพท์เฉพาะ	ข้อความ	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
4. ด้านการจัด สภาพแวดล้อมและ บรรยากาศการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสภาพ แวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนรู้เชิงบวก อบอุ่น ปลอดภัย เป็นมิตร มีอิสระ และท้าทาย เพื่อให้เอื้อต่อ การเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็ก เจริญเติบโตและพัฒนาสูง ที่สุดเรียนรู้อย่างมีความสุข รวมทั้งส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ เชิงบวกระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับครู	1. สถานศึกษามีการจัด สภาพแวดล้อมและบรรยากาศ การเรียนรู้เชิงบวก อบอุ่น ปลอดภัย เป็นมิตร มีอิสระและท้าทาย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2. สถานศึกษามีการจัด สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ให้เอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	3. สถานศึกษามีการส่งเสริม ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างเด็กกับ เด็ก และเด็กกับครู	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	4. สถานศึกษามีพื้นที่และอุปกรณ์ ที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรม ที่หลากหลาย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

นิยามศัพท์เฉพาะ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
5. ด้านการพัฒนาครู หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้มีโอกาส ในการพัฒนาตนเองให้มี ความรู้เท่าทันความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงของ วิทยาการที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงการวิจัยและพัฒนา สื่อ รูปแบบ วิธีการหรือ นวัตกรรมสำหรับการจัด การศึกษาปฐมวัย	1. สถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2. ผู้บริหาร และบุคลากรมีโอกาส ได้ ร่วมกันแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยกันเติมเต็ม วิชาการวิจัย และสะท้อนการทำงานร่วมกัน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	3. สถานศึกษามีการทำวิจัย และพัฒนาสื่อ รูปแบบ วิธีการหรือ นวัตกรรมสำหรับการจัดการศึกษา ปฐมวัยอยู่เสมอ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	4. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากร ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยนำ วิธีการหรือเทคนิคการจัดประสบการณ์ ที่ได้ผลดีมาแบ่งปันกับเพื่อนครู อยู่เสมอ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

นิยามศัพท์เฉพาะ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น			ค่า IOC	แปลผล
		ของ				
		ผู้เชี่ยวชาญ				
1	2	3				
6. ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน หมายถึง การประสานความร่วมมือและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัวและชุมชน ในการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย	1. สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน ในการดูแล พัฒนาและ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	2. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับ นโยบาย เป้าหมาย กิจกรรม กฎระเบียบ และสวัสดิการต่าง ๆ ของโรงเรียน ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	3. สถานศึกษามีการใช้สถานที่ในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	4. สถานศึกษามีการเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ผู้แทนทางศาสนา และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามา เป็นกรรมการสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	5. ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ในสถานศึกษาได้มีโอกาส เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
	6. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมีการกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา อยู่เสมอ	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 ประกอบด้วย 1) ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ 2) ด้านการจัดประสบการณ์ หรือ กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ 3) ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น 4) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศการเรียนรู้ 5) ด้านการพัฒนาครู 6) ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อแม่ ครอบครั้ว ชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
1. ด้านการเน้นเด็กเป็นสำคัญ หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็ก ได้เรียนรู้จากการฝึกคิดและลงมือ ปฏิบัติจนประสบความสำเร็จ ด้วยตนเอง ให้เด็กฝึกใช้ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ เพื่อกำหนดเป้าหมายหรือสิ่งที่ ต้องการทำวางแผน ตัดสินใจ ลงมือทำ และนำเสนอ รวมทั้ง สะท้อนความคิด ความรู้สึก เกี่ยวกับสิ่งที่คิด ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวได้ โดยครู เป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ความต้องการ ความสนใจ และบริบทของสังคม ที่เด็กอาศัยอยู่	ท่านมีแนวทางการบริหารส่งเสริม และสนับสนุนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษาของเด็กระดับ ปฐมวัยในด้านการเน้นเด็กเป็น สำคัญหรือการพัฒนาเด็กให้มีความ สมดุลทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

นิยามศัพท์เฉพาะ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
<p>2. ด้านการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ยืดหยุ่น หมายถึง การพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม สมดุลและต่อเนื่องสอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองเหมาะสมกับอายุวุฒิภาวะ และลำดับขั้นพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคล รวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความสนใจสถานการณ์ บริบทหรือวิถีชีวิตจริงของเด็ก</p>	<p>ตามแผนปฏิบัติการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563-2565 ได้ให้นโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษาด้านการจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กท่านมีแนวทางการบริหารสถานศึกษาในด้านนี้ อย่างไรก็ตาม</p>	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
<p>3. ด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายและมีความหมายต่อการพัฒนาเด็ก ทั้งการเล่นอิสระ การเล่นร่วมกันและการเล่นที่มีข้อตกลงในกิจกรรมที่เด็กจดจ่อใส่ใจ ได้รับแรงบันดาลใจ ได้วางแผนด้วยตนเอง ลองผิดลองถูกฝึกฝนทักษะและการคิดแก้ปัญหา</p>	<p>1. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารท่านคิดว่าการเรียนรู้ผ่านการเล่นของเด็กในระดับปฐมวัยมีความสำคัญหรือจำเป็นต่อเด็กมากน้อยแค่ไหน และท่านมีแนวทางในการบริหารในการส่งเสริมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของเด็กระดับปฐมวัยในด้านการเรียนรู้ผ่านการเล่นของเด็กอย่างไร</p>	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

นิยามศัพท์เฉพาะ	ข้อความคำถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
<p>5. ด้านการพัฒนาครู หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เท่าทันความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงการวิจัยและพัฒนาสื่อ รูปแบบวิธีการหรือนวัตกรรมสำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัย</p>	<p>ท่านมีนโยบายหรือแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีโอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างไรบ้าง</p>	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้
<p>6. ด้านการประสานความร่วมมือ พ่อแม่ ครอบครัวยุวมชน หมายถึง การประสานความร่วมมือและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัวยุวมชนในการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย</p>	<p>ท่านมีแนวทางการบริหารในการประสานความร่วมมือและสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชนในการดูแลพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของเด็กอย่างไร</p>	+1	+1	+1	1.0	ใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พัชราภรณ์ กันคำ
วัน เดือน ปี เกิด	17 มกราคม 2525
สถานที่เกิด	จังหวัดพะเยา
วุฒิการศึกษา	ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
ที่อยู่ปัจจุบัน	163 หมู่ 2 ตำบลบ้านถ้ำ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
ผลงานตีพิมพ์	พัชราภรณ์ กันคำ และนริศรา เสือคล้าย. (2566). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารตามนโยบายการจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. ใน การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 9 (หน้า 1593-1604). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
รางวัลที่ได้รับ	-

